

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek
Düzeylerinin Bazı Kişisel Özellikleri ve
Sosyal Beceri Düzeyleri ile İlişkisi

Göktuğ ALTUNBAŞ
(Yüksek Lisans Tezi)

Eylül, 2002

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL DESTEK DÜZEYLERİNİN BAZI
KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ VE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİ İLE İLİŞKİSİ**

Göktuğ ALTUNBAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı
Danışman: Y.Doç.Dr. A. Sibel TÜRKÜM

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eylül 2002

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	v
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
ÖZGEÇMİŞ.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
EKLER.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem.....	3
1.2 Önemi ve Gerekçesi.....	4
1.3 Sınırlılıklar.....	6
1.4 Tanımlar.....	7
2. İLGİLİ YAYINLAR.....	8
2.1 Sosyal Destek ve Sosyal Destek Sistemleri.....	8
2.2 Sosyal Ağ.....	10
2.3 Sosyal Desteğin Koruyucu Etkileri.....	11
2.4 Sosyal Desteğin İşlevleri.....	13
2.5 Sosyal Beceri.....	14
2.6 Sosyal Destek ve Sosyal Beceri İle İlgili Araştırma Bulguları.....	16
2.6.1 Sosyal Destek İle İlgili Araştırma Bulguları.....	16
2.6.2 Sosyal Beceri İle İlgili Araştırma Bulguları.....	24
3. YÖNTEM.....	27
3.1. Veri Grubu.....	27
3.2. Veriler ve Toplanması.....	28
3.3. Veri Toplama Araçları.....	28
3.3.1. Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği.....	28
3.3.2. Sosyal Beceri Envanteri.....	30
3.3.3. Kişisel Bilgi Formu.....	31
3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	31

	<u>Sayfa</u>
4. BULGULAR	32
4.1. Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	33
4.2. Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	34
4.3. Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	36
4.4. Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	38
4.5. Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	40
4.6. Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	41
4.7. Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	43
4.8. Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	44
4.9. Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	46
4.10. Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	47
4.11. Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	49
4.12. Öğrencilerin Aileden ve Arkadaşlardan Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	51
5. TARTIŞMA VE YORUM.....	54
5.1. Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	54
5.2. Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	55

5.3. Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	56
5.4. Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	56
5.5. Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	57
5.6. Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	58
5.7. Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	59
5.8. Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	60
5.9. Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	61
5.10. Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	62
5.11. Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	63
5.12. Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	63
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	65
KAYNAKÇA.....	74

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

Göktuğ ALTUNBAŞ

Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eylül 2002

Danışman: Y.Doç.Dr. A. Sibel TÜRKÜM

Bu araştırmada; üniversite öğrencilerinin cinsiyet, ikamet durumu, sosyal etkinliklere katılma durumu ve sosyal beceri düzeylerine göre sosyal destek algı düzeylerinde farklılaşma olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla 2001-2002 eğitim öğretim yılında Anadolu, Ankara, Hacettepe ve Uludağ Üniversitelerinde öğrenim gören 454 öğrenci, araştırma grubunu oluşturmuştur. Araştırmada; öğrencilerin aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek düzeyleri Eskin (1993) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği", sosyal beceri düzeyleri Yüksel (1998) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Sosyal Beceri Envanteri" ve sosyodemografik özellikleri de araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır.

Bulgular incelendiğinde; kız öğrencilerinin aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek düzeyleri, erkek öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek görünmektedir. İkamet durumları açısından öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek düzeyleri karşılaştırıldığında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ancak, yurttan kalan öğrencilerin hem sadece arkadaşlardan algılanan sosyal destek, hem de aileden ve arkadaşlardan birlikte algılanan toplam sosyal destek düzeyleri diğer ikamet durumunda olan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, etkinliklere katılma durumları karşılaştırılan öğrencilerin ne ailelerinden, ne arkadaşlarından, ne de her ikisinden birlikte algıladıkları sosyal destek düzeyleri anlamlı bulunmamıştır. Yüksek sosyal beceriye sahip olan öğrenciler düşük ve orta düzey sosyal beceriye sahip olan öğrencilere göre daha fazla aileden ve arkadaşlarından sosyal destek algılamışlardır. Araştırmadan elde edilen bulgular, daha önceden yapılmış çalışmalarla birlikte yorumlanmış ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanıyla ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

ABSTARCT

In this study, it was examined whether their social support perceptions level according to sex, residence, participation in social activitiy and social skill level of university student shows differences or not. At 2001-2002 Educational Term, 454 student who are educated at Anadolu University, Hacettepe University, Uludag University, Ankara University form this study group. To determine levels of the social support which is perceived from family and friends of the students "Perceived Social Support From Family, From Friends" which is adapted to Turkish by Eskin (1993) was used. Data which are concerned social skill levels were measured with "Social Skill Inventory" which is adapted to Turkish by Yüksel (1998). Personal Information Form was determined by studier for being informed about social demographic variables which are determined in the study problem.

When the results were investigated; social support levels of girl student were perceived from their families and friends were found meaningful than that of boy students. In view of their residence, it was not found meaningful on social support which is perceived by university students from their family. But, social support levels perceiving from both their friends and teheir family and friends of students who stay in hostel were found higher than students who stay in the other residence. On account of participating in activities, compared students, perceived neither from family and friends nor both of them together were not found meaningful. Students who has high social skill had perceived more social support than students who has low and medium level social skill. Results which are obtain from this investigation were interpreted with performed early studies and were discussed by attaching psychological information and Guidance.

DEĞERLENDİRME KURULU VE ENSTİTÜ ONAYI

Göktuğ ALTUNBAŞ'ın “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek Düzeylerinin Bazı Kişisel Özellikler ve Sosyal Beceri Düzeyleri İle İlişkisi” başlıklı Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Yüksek Lisans tezi 12.09.2002 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Y.Doç.Dr. Sibel TÜRKÜM

Üye : Prof.Dr. Gürhan CAN

Üye : Y.Doç.Dr. Elif TEKİN

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

02.10/2002

Prof.Dr. Coşkun BAYRAK
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Öneri ve yönlendirmeleri ile çalışmama katkıda bulunan Prof.Dr. Gürhan CAN'a, Yrd.Doç.Dr. Aykut CEYHAN'a, Yrd.Doç.Dr. Esra CEYHAN'a ve bu araştırmanın tasarlanmasında, yürütülmesinde, uygulanmasında büyük bir özveri ile bana yol gösteren ve yönlendirmeleri ile çalışmalarına katkıda bulunan tez danışmanım Yrd.Doç. Dr. Sibel TÜRKÜM'e teşekkür ederim.

Tezimin düzeltmelerine yardımcı olan.Musa KODAL'a, ve çevirilerimde yardımcı olan kardeşim Korhan ALTUNBAŞ'a teşekkür ederim. Ayrıca yüksek lisans öğrenimimin her aşamasında, her konuda bana destek olan eşim Asuman'a sevgi ve minnetlerimi sunuyorum.

Eskişehir, Ağustos 2002

Göktuğ ALTUNBAŞ

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo</u>		<u>Sayfa</u>
1.	Öğrencilerin Üniversitelere ve Fakültelere Göre Dağılımları.....	27
2.	Öğrencilerin Cinsiyet ve İkamet Durumlarına Göre Algıladıkları Sosyal Desteğe İlişkin Yüzdeleri, Ortalamaları ve Standart Sapmaları	32
3.	Öğrencilerin Etkinliklere Katılma ve Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Algıladıkları Sosyal Desteğe İlişkin Yüzdeleri, Ortalamaları ve Standart Sapmaları.....	33
4.	Öğrencilerin Cinsiyete Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Sonucu	34
5.	Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları	35
6.	Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu.....	35
7.	Öğrencilerin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları	36
8.	Öğrencilerin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu.....	37
9.	Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları.....	38
10.	Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu.....	39
11.	Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Dunnett T3 Testi Sonucu.....	39
12.	Öğrencilerin Cinsiyete Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Sonucu	40
13.	Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları	41
14.	Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu.....	42

15.	Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Scheffe Testi Sonucu.....	42
16.	Öğrencilerin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları	43
17.	Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu.....	44
18.	Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Dağılımları.....	45
19.	Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu.....	45
20.	Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Dunnett T3 Testi Sonucu.....	46
21.	Öğrencilerin Cinsiyete Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Sonucu	47
22.	Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları	48
23.	Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu.....	48
24.	Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Scheffe Testi Sonucu.....	49
25.	Öğrencilerin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları	50
26.	Öğrencilerin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu.....	51
27.	Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları.....	52
28.	Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu.....	52
29.	Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Dunnett T3 Testi Sonucu.....	53

EKLER

	<u>Sayfa</u>
A. AILEDEN ALGILANAN SOSYAL DESTEK ÖLÇEĞİ	68
B. ARKADAŞLARDAN ALGILANAN SOSYAL DESTEK ÖLÇEĞİ	69
C. SOSYAL BECERİ ENVANTERİ	70
D. KİŞİSEL BİLGİ FORMU	71
E. BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER İÇİN T TESTİNİN VE TEK YÖNLÜ ANOVA TESTİNİN ÖNCESİNDE YAPILAN LEVENE HOMOJENLİK TESTİ SONUÇLARI.....	72

1. GİRİŞ

Üniversite öğrencileri çok değişik sosyo-kültürel çevreden gelmeleri ve çalkantılı bir gelişim dönemi olarak kabul edilen ergenlik döneminin sonlarında olmaları nedeniyle, araştırmacıların ilgisini çekmektedir. Çoğu araştırmacı tarafından da bu dönem genç yetişkinlik dönemi olarak adlandırılmaktadır.

Yüksek öğrenim yıllarına denk düşen 18-25 yaş dönemindeki gençlerden kimi lider olmak, kimi bir yabancı dil öğrenmek, kimi karşı cinsten arkadaş edinmek, kimi ise kendi kişiliği içinde bir devrim yapmak amacındadır (Kılıçcı, 1992). Bu dönemde birey bir gruba ait olmak ister. Bu bir spor kulübü, siyasi amaçlı bir örgüt veya mahalledeki arkadaş grubundan oluşabilmektedir (Kulaksızoğlu, 1997).

Genç yetişkin, çocukluk ve ergenlik bağlarından kurtulmuş özerk bir bireydir. Bu dönemdeki bireyin temel çabaları toplumsal dünyaya yönelmiştir. Bağımsızlığını kazanmış birey kişiler arası ilişkilere girebilmekte, toplumsal, kültürel etkinliklere katılabilen bir kişi olmaktadır (Onur, 1997). Ayrıca bu dönemde genç, arkadaşlıklara çok önem vermekte (Kasatura, 1998), kendi cinsinden arkadaşlarıyla uzun süreli dostluklar kurmakta ve hatta bu dostluklar çok uzun süreli olma eğilimi de göstermektedir (Kılıçcı, 1992). Genç belli bir alanda hüneri ya da becerisinin olması onun arkadaşlarınca daha kolay benimsenmesini kolaylaştırmaktadır (Kulaksızoğlu, 1997). Bu nedenle üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için üniversite ortamı, yeni arkadaşlıklar kurmalarına ve/veya değişik etkinliklere katılabilmelerine olanak sağlamaktadır. Nitekim, bireyin yaşamındaki zorlayıcı durumlara ve stresin olumsuz etkilerine direnç göstermesinde, sosyal ilişkilere girmenin önemli bir rolünün olduğu düşünülebilir.

İlerleme ve bir gruba ait olma ihtiyacı içinde olan öğrenciler için üniversite ortamı; kişiler arası ilişkilerini, ruhsal gelişimlerini de önemli ölçüde etkilemektedir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin bir çoğunun, ailelerinden ayrı bir şehirde yaşamak zorunda olmaları da, onların anne-baba ve arkadaş çevreleri gibi sosyal destek kaynaklarından uzak kalmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle, Gülerman (1987), üniversiteye başlayan gençlerin pek çoğunun aile ve akrabalarından uzak yerlerdeki üniversitelerde öğrenci olmalarının aile desteğini büyük ölçüde kaybetmelerine neden olduğunu belirtmiştir. Özgüven (1992), üniversite düzeyinde ailenin etkisinin azaldığını, arkadaş grubunun değerler sisteminin, bireyin davranışlarını yönlendirme yönünden daha etkili hale geldiğini ifade etmiştir.

Ailelerinden ayrı kalan gençler, yalnız ailenin maddi manevi desteğinden daha az yararlanabilmekle kalmayıp, ayrıca yurttaki, beslenmekten insan ilişkilerine kadar çeşitli sorunlarla baş etmek durumunda kalmaktadır (İmamaoğlu ve Yasak, 1993). Gençlerin arkadaş ilişkileri ise Kasatura (1998)'ya göre onun sosyal becerilerini geliştirmektedir. Arkadaşlık kurabilmek, sürdürebilmek başlı başına bir başarı ve bir bakıma ruh sağlığının ölçüsü olmaktadır. Arkadaşsızlığın neden olduğu yalnızlık ve yetersizlik duygusuna, aileden gelen destek yeterli olmamaktadır.

Gençlerin aile ve arkadaşları ile ilişkilerinde sorunlarını açabilmesi, çevreye uyum sağlaması ve psikolojik sağlığını sürdürülebilmesinde sosyal destek, genç için vazgeçilmez temel bir ihtiyaç özelliği taşımaktadır.

Psikolojide, sosyal desteğin çeşitli açılardan ele alındığı görülmektedir. Lepore (1994), sosyal desteği bireyi rahatlatmak ve ona yardım etmek amacıyla, bireyin sosyal çevresindeki kaynakların aktüel ya da algılanabilir kullanılabilirliği, Sarason, Levine, Basham ve Sarason (1983) bireyin ilişkilerinin niceliği ya da niteliğinden çok, gereksinim duyduğu anda yardım alabileceği kişilerin var olduğu algısı olarak tanımlanmıştır (Akt. Şahin D., 1999). Cobb (1976), Cobb ve Erbe (1978); Caplan (1979) sosyal desteği, başkalarından alınan bilgi, açıklama, yardım ve güven (Akt. Friedman, Dimatteo, 1989), Barrea ve Ainlay (1983), ise bireye son yıllarda yardım etmiş olan kişi sayısı olarak

tanımlamışlardır (Akt. Şahin, 1999). Sosyal desteğin tanımlanmasında, sosyal çevredeki kaynaklar, bireye yardım edecek kişilerin sayısı, sosyal destek işlevleri ve bireye yardım etmiş olan kişi sayısı gibi faktörlerin dikkate alındığı görülmektedir.

1.1 Problem

Bu çalışmada; üniversite öğrencilerinin cinsiyet, ikamet durumu, sosyal etkinliklere katılım durumu ve sosyal beceri düzeylerine göre sosyal destek algılama düzeylerinde farklılaşma olup olmadığı araştırılmıştır.

1.1.1 Öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleriyle ilgili alt problemler:

1.1.1.1 Öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.1.2 Öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri ikamet durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.1.3 Öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri etkinliklere katılma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.1.4 Öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri sosyal beceri düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.2 Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleriyle ilgili alt problemler:

1.1.2.1 Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.2.2 Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri ikamet durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.2.3 Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri etkinliklere katılma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.2.4 Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri sosyal beceri düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.3 Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleriyle ilgili alt problemler:

1.1.3.1 Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.3.2 Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri ikamet durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.3.3 Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri etkinliklere katılma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.1.3.4 Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri sosyal beceri düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.2 Önemi ve Gerekçesi

Üniversite öğrencilerinin içinde buldukları gençlik döneminde, gencin arkadaşlık ilişkilerine çok önem verdiği ve arkadaşlık ilişkileri ile sosyal becerilerini geliştirdiği, bağımsızlığını kazandığı ve topluma uyum sağlamaya çalıştığı görülmektedir. Ayrıca, bu dönemde bir sosyal çevreden ve ağlarından elde edilen sosyal destek de gencin hem fiziksel hem de psikolojik sağlığı üzerinde olumlu etkilere sahip olmaktadır.

Bu dönemde gençler, ailelerinden gelecekle ilgili kararlar almada, meslek seçimlerinde ve okul durumları ile ilgili konularda ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarken, nasıl giyinecekleri, ne tür müzik dinleyecekleri gibi konularda da arkadaşlarından destek almaktadırlar (Kasatura, 1998; Kulaksızoğlu, 1997). Fezther ve Kandel (1981)' e göre, gençler, kendi başlarına bir takım şeyleri yapabileceklerini ebeveynlerinin de görmelerini sağlamak ve baba kontrolünü azaltmak istemektedirler (Akt. Gardner, 1982). Bununla birlikte, gençler bağımsızlıklarını kazanmaya çalışırken de ailenin desteğine ihtiyaç duymaktadırlar (Hortaçsu, 1997). Örneğin, gencin bir arkadaşı tarafından dışlanması ve ya arkadaşları ile arasında meydana gelebilecek iletişim bozukluklarına bağlı gerginlikler nedeniyle gencin kendine güveni düşmektedir. Gencin özgüveninin onarılabilmesinde de anne baba tarafından sağlanacak desteğin önemli rolü olmaktadır (Kasatura, 1998).

Ericson'ın psikososyal gelişim kuramına göre bu dönemde gençlerin başkalarıyla yakın dostluklar kurmaya başladıkları, karşı cins ile arkadaşlık ilişkilerine önem verdikleri görülmektedir. Bu dönemi başarıyla atlatamayan genç başkalarıyla dostluk ilişkisi kurmada güçlük çekmekte ve psikolojik bir yalnızlığa girebilmektedir (Akt. Senemoğlu, 1997). Gençlerin aile ve arkadaş çevreleri ile ilişkileri sonucunda elde ettikleri sevgi ve destek görme ihtiyaçlarının da, sosyal gelişimlerinin doğal bir parçası olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bu nedenle, gençlerin gençlik dönemindeki krizi sağlıklı bir şekilde atlatabilmesi için de ailenin desteğine ve ilgisine ihtiyaçları da çok önemli olmaktadır.

Gençlerin psikolojik sağlıklarını sürdürmelerinde de ailelerinden ve arkadaşlarından desteğe ihtiyaçları vardır. Yani, ruh sağlığı arkadaş ve aileden algılanan destek düzeyini etkilemektedir (Bayram, 1999). Bununla birlikte, sosyal becerilerin de bireyin ruh sağlığı için yararlı olduğunu belirtmektedir (Bacanlı, 1999). Ayrıca, yeni yetenek ve özellikler kazanmak ise, bireyin benlik saygısını artırmasında önemli bir faktör olmaktadır (Kasatura, 1998). Bu nedenle, üniversite öğrencilerinin sosyal destek algıları ile sosyal beceri düzeyleri arasında ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılacak bir çalışmanın, üniversite öğrencilerinin ruh sağlıklarını korumalarına yönelik yapılacak araştırmalara da katkı getireceği düşünülmektedir.

Yurt içinde ve yurt dışında daha önceden yapılan araştırmalar incelendiğinde sosyal desteğin pek çok değişkenle birlikte ele alındığı görülmektedir. Türkiye'de sosyal desteğin; sosyal ağ (Aydın, 1989), ruh sağlığı (Banaz, 1992; Bayram, 1999 ve Anıl, 1999), arkadaş ve aile ilişkileri (Güngör D., 1996), intihar olasılığı (Tüzün, 1997), akademik başarı (Yıldırım, 1998), girişkenlik (Sedat, 1998), stres ve stresle başa çıkma (Özlale, 1999; Şahin ve Durak, 1999), problem çözme (Budak, 1999), benlik saygısı (Taysi, 2000; Erim, 2001), ego kimlik statüleri (Ünlü, 2001) gibi değişkenlerle ilişkilerinin incelendiği görülmektedir.

Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin aile ve arkadaş destek düzeylerinin sosyal beceri ve diğer bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bilgilerin elde edilmesiyle, düşük sosyal desteğe sahip öğrencilerin algıladıkları desteğin

yükseltilebilmesine ya da önleyici rehberlik çalışmalarının yapılabilmesine yönelik gerekli bilgi birikimine katkıda bulunacağı düşünülmüştür.

Bu kapsamda araştırma bulgularının, sosyal destek üzerinde yapılacak yeni araştırmalarda da faydalı olabileceği umulmaktadır. Öte yandan elde edilen bulguların sosyal desteğin yapıcı olarak yönlendirilmesi için, üniversite öğrencilerinin yönlendirilebileceği etkinliklerin belirlenmesinde rehberlik servislerine ışık tutması beklenmektedir. Bu çalışmalar kapsamında, sosyal destek düzeyi düşük ya da yüksek olan gruplardaki öğrencilerin nitelikleri ve sosyal beceri düzeyleri irdelenebilir. Daha sonra sosyal destek düzeyi düşük olan gruptaki öğrencilerin de sosyal destek düzeylerini artırmaya yönelik önlemler alınabilir. Doğrudan verilen rehberlik hizmetlerinin yanı sıra, öğrencilerin sağlıklı psikolojik gelişimleri için, ana babalar tarafından da dolaylı olarak rehberlik çalışmaları yapılabilir. Örneğin Farguhar (2000)'a göre, ana babalar öğrencilere mevcut olan parasal yardım ve ihtiyaçları temin etmede yardım edebilirler. Ana babalar keza, öğrencilerin kampus hayatına, onların evde sahip olduğu sosyal desteğin çoğu olmaksızın, hazırlanmalarında etkili olabilirler. Ayrıca, başa çıkma becerileri üniversite hayatının ilk aylarında çok önemli olması nedeniyle, ana babalar çocukların bu becerilerini geliştirmelerinde de yardımcı olabilirler.

Bu araştırma kapsamında da sosyal destek, üniversite öğrencilerine ilişkin özellikler ve öğrencilerin sahip oldukları sosyal beceriler bir arada ele alınarak incelenecektir.

1.3 Sınırlılıklar

1.3.1 Araştırma grubunu, kapsama dahil edilen fakültelerin öğrencileri oluşturmuştur.

1.3.2 Araştırmanın bağımlı değişkeni olan aile ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek "Aileden ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği" nin (Procidano ve Heller, 1983) kapsadığı nitelikler ile sınırlıdır.

1.3.3 Araştırmanın bağımsız değişkeni olan sosyal beceri düzeyi "Sosyal Beceri Envanteri"nin (Riggio, 1986) kapsadığı nitelikler ile sınırlıdır.

1.4 Tanımlar

Sosyal Destek (Social Support): Zor durumda ya da sıkıntı içinde olan bireye aile üyelerinin, akrabalarının, arkadaşlarının yanı sıra diğer toplumsal ilişkilerin sağladığı kaynaklardır (Şahin D., 1999).

Sosyal Beceri (Social Skill): Başkalarından olumlu tepkiler getirecek ve olumsuz tepkilerin gelmesini önleyecek, başkalarıyla etkileşimi mümkün kılan, sosyal açıdan kabul edilebilir, çevrede etki bırakan, hedefe yönelik, sosyal içeriğe göre değişen, hem belirli gözlenebilir hem de gözlenemeyen bilişsel duyuşsal öğeleri içeren ve öğrenilebilir davranışlardır (Yüksel, 1999a).

Sosyal Ağ (Social Network): Kişi ile çevresindeki insanlar arasındaki bağlar ve insanların birbirleriyle kurdukları ilişkilerdir (Anıl, 1999).

2. İLGİLİ YAYINLAR

Bu bölümde sosyal destek ve buna ilişkin diğer kavramlarla, sosyal beceri kavramı ele alındıktan sonra bu konuda gerçekleştirilen araştırma bulgularına yer verilmiştir.

2.1 Sosyal Destek ve Sosyal Destek Sistemleri

Sosyal destek kavramı Kurt Lewin'in "Topolojik Alan Kuramındaki Yaşam Alanı" ile ilgili açıklamasına dayanmaktadır. Kurama göre, bireyin olumsuz davranışlarını ortadan kaldırması ve yeni davranışlar kazanması, onun psikolojik çevresinde değişiklik yapmasına yardımcı olmakla mümkündür. Bu anlamda bireyin psikolojik çevresinin bir parçası olan sosyal destek sisteminin içinde ise; bireyin ailesi, arkadaşları, karşı cinsten arkadaşı, öğretmenleri, iş arkadaşları, komşuları, ideolojik, dinsel veya etnik gruplar ile içinde yaşadığı toplum gibi faktörler yer almaktadır. Bu faktörler de sosyal destek kaynaklarını oluşturmaktadır (Akt. Yıldırım, 1997). Bireyler bu sosyal destek kaynaklarından yardım alırlar; arkadaşları ve aileleri ile duygularını paylaşırlar ve onlarla kurdukları profesyonel bağlardan (aile, akrabalık vs.) bir kimlik duygusu şekillendirirler (Friedman, Dimatteo, 1989).

Aile bireyleri veya eşler arasındaki çatışmalar, baba veya annenin işini kaybetmesi veya eşlerden birinin ölümü, sosyal beceri noksanlığı veya bireydeki cinsel sapmalar, bireyin resmi ve resmi olmayan yardım kaynakları konusundaki bilgisizliği, göçler, hastalık, ailelerin istemediği bir dinden veya farklı bir etnik gruptan biriyle evlenmek vb. durumlarda ise, bireyin sosyal destek düzeyini düşürebildiği gözlenebilmektedir (Yıldırım, 1997).

Bireyin sahip olduğu destek kaynaklarından bir diğeri de okuldur. Yörükoğlu (1993)'na göre gençler için okul, hem öğrenim ve arkadaşlık yeri hem de öğretmenlerle yeni ve değişik ilişkiler kurulan toplumsal bir ortamdır.

Okulda öğrenciler birkaç kaynaktan destek sağlamaktadırlar. Bunlardan birincisi öğrencilerin okulda derslerine çalışması amacıyla anne babanın cesaretlendirici desteğidir (Lee ve ark, 1999). Bu konuda anne babalar, öğrencilerin üniversitede ve sosyal ağlarında mevcut olan tüm kaynakları kullanmaları ve onlara karşılaşılabilecek güçlüklerle başa çıkma kabiliyetinde olabilmelerine inanmaları yönünde cesaretlendirici destek vermektedirler (Farguhar, 2000). Öğretmenler ise öğrencileri ile bireysel olarak ilgilenerek ve öğrenciye yardım ederek destek olmaktadır. Bununla birlikte, okulda öğrenciler iyi bir şey ortaya çıkarmak için de birbirlerini cesaretlendirmektedirler. Öğrenciler için, komşular, topluluk liderleri de bir destek kaynağıdır ve bu destek kaynakları özellikle ergenliğe erişen bireyler için daha da artan bir öneme sahip olmaktadır (Lee ve ark, 1999).

Charles Seashore sosyal destek kaynaklarını, bireylerin rolleri çerçevesinde ele almıştır. Bunlar; (1) şefkat, sevgi ya da ilgi sağlayan aile ya da yakın arkadaşlardır, (2) bir kriz sırasında başvurulabilecek kişilerdir, (3) stres altındayken motivasyonu korumakta yardımcı olan ve ortak ilgileri, kaygıları paylaşanlardır, (4) belirli bir role ilişkin olarak kendilerinden bilgi edinilebilen rol modelleridir, (5) başka kaynaklara gönderilebilecek olanlardır, (6) zora koşanlardır (7) gereksinim duyulduğunda yardım isteyebilmektir (Akt. Şahin N.H., 1998).

Sosyal desteğin alımında ve sosyal destekten yarar sağlanabilmesi konusunda bireyin sosyal destek kaynaklarının önemli olduğu görülmektedir. Bununla birlikte araştırma yayınlarında bireyin kendisini yakın hissettiği çevresindeki kişilerle ilgili olarak sosyal ağ kavramı üzerinde de durulduğu görülmektedir.

2.2 Sosyal Ağ

Sosyal ağlar, kişinin bir üyesi olduğu, yaşamını sürdürdüğü çevresindeki bir grup insanla olan bağlarını ve grup içindeki ilişkilerini belirlemektedir. Yani, kişinin çevresinde yer alan sosyal destek kaynakları arasından kendisini yakın hissettiği ve gerektiğinde yardım almak için başvurduğu kişiler onun sosyal ağlarını oluşturmaktadır (Lepore, 1994). Buna göre, sosyal desteğin etkililiğinde önemli bir koşul da, bireyin sosyal destek ağını nasıl kullanabildiğidir. Bazı kişiler başkalarından ihtiyaç duydukları desteği almada yetersizdirlere. Yani etkili bir sosyal desteği sağlamak, destek ağı için her zaman kolay değildir. Temel bir takım beceriler gerektirir. Yanlış kişi tarafından sağlandığı zaman destek yararsız olur. Örneğin, yabancı birisi, kaybolmuş bir çocuğu rahatlatmayı denediğinde, sağlanan desteğin tipi tam olarak gereksinim duyulan şekilde değilse, sosyal destek etkisiz de olabilir (Taylor, 1995). Araştırma yayınlarında, sosyal desteğin her zaman için yararlı olmadığı, kimi zaman zararlı bile olduğu öne sürülmektedir (Şahin D., 1999). Bu bağlamda, çok çeşitli kaynaklardan sosyal destek alınmada, bireyin iletişimi de önemli olmaktadır. Her bireyin kendine özgü düzeni ve sosyal temas biçimi vardır ve bunların çoğu bireyin sosyal ağları (aile, arkadaş ve iş arkadaşları) ile ilintilidir (Lepore, 1994).

Geniş bir sosyal ağ içinde bulunan birey; eş, evlat, ebeveyn, arkadaş ya da komşu gibi rolleri üstlenebilmektedir. Birey bu farklı yaşantılar içinde seviliyor, değerli bulunuyor ve gerektiğinde yardım görüyorsa, kendini o denli mutlu ve güven içinde hisseder. Bunun tersi bir durumda birey değersizlik ve kaygı duyguları yaşar. Bu anlamda sosyal destek, aynı zamanda sosyal ilişkinin algılanış biçimi, yani sosyal ağın kişi üzerinde bıraktığı etkiyle de yakından bağlantılıdır. (Sorias, 1988a ve Sorias, 1988b). Ayrıca, tüm ağlar, destekleyici değildir. Sadece, bireylerin hayat koşullarını desteklemeye yönelik olanları dikkate almak gerekmektedir (Lepore, 1994).

Öncelikle, sosyal destek; sosyal ağın kullanılabilirliğine ve bu ağ içindeki kaynakların sağlanmasına bağlıdır. Sosyal ağlar bireylerin sağlığını ve iyilik halini sürdürmede, sosyal desteğin etkisini veya sosyal desteğin kullanılabilirliğini etkileyebilecek farklı boyutlara

sahiptirler (Lepore, 1994). Ayrıca, Weber ve Harver (1994)'e göre, sosyal destek iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunlardan biri, kişisel problemin veya üzüntünün doğrudan açıklanması ile ortaya çıkarken, diğesinde üzüntü ve kişisel problem sosyal ağı oluşturan kişiler tarafından keşfedilmektedir (akt: Taysi, 2000). Yani, bireyler farkında olmadıkları anlarda bile, sosyal destek onların zihinsel sağlıklarını koruyabilmektedir. Örneğin bir kişi sevdiklerini kötü haberlerden uzak tutarak onları koruyabilmektedir (Lepore, 1994). Sarason ve Levin (1983) ise, genel olarak sosyal desteğin iki bileşeni olduğunu belirtmişlerdir. Bunlar; ihtiyaç duyulduğunda başvurulabilecek insanların var olduğu algısı ve var olan destekten memnuniyet derecesidir. Bazı insanlar sosyal destek sağlayan fazla sayıda insanların olmasını isterlerken, diğeleri için tek bir kişi yeterli olabilir. Başkalarıyla beraber olma ve rahatlık duygusu, destek ihtiyacını belirleyebilmektedir (Akt. Çakır, 1993).

Sosyal desteğin birey üzerinde olumlu etkisinin olabilmesi için; bireyin sahip olduğu sosyal destek ağını nasıl kullanabileceği ile ilgili bir takım becerilere sahip olması, sahip olunan sosyal ağın olumlu olarak algılanması ve sosyal ağın bireyin hayat koşullarını destekleyici olması gerekmektedir. Sosyal destek; sosyal ağın kullanılabilirliğine ve sosyal ağ içindeki kaynakların sağlanmasına bağlı olarak da; bireylerin iyilik hallerini ve zihinsel sağlıklarını olumlu yönde etkileyebilmektedir. Bununla birlikte; araştırmacılar sosyal desteğin birey üzerindeki koruyucu etkileri üzerine de yoğunlaşmışlardır.

2.3 Sosyal Desteğin Koruyucu Etkileri

Literatür incelediğinde sosyal desteğin, bireyin sosyal ilişkilerinin, sosyal ağlarının bir sonucu olarak, doğrudan ve dolaylı bir biçimde bireyi koruyarak veya stresi engelleyerek olumlu etkide bulunduğu görülmektedir. Sorias (1998b), sosyal desteğin kimi zaman doğrudan, kimi zaman da stres verici yaşam olaylarıyla etkileşerek sağlığın korunmasında da yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Bu kapsamda sosyal desteğin dolaylı etkilerine değinen Baltaş (2000)'a göre sosyal destek, stres vericileri ortadan kaldırmaya bile kişilerin endişe düzeylerini düşürmekte ve kişilerin daha iyimser, kendilerini daha fazla kontrol

edilebilir, stresle başa çıkmak için yeni yollar deneme konusunda daha istekli olmalarını sağlamaktadır.

Sosyal destek, bireyi stresin olumsuz etkisinden koruyarak veya hayattaki stres yapıcıların zararlı etkilerini engelleyerek işlev görmektedir. Stresten koruma denencesine göre; sosyal desteğin yüksek stres altındaki bireylerin zihinsel ve fiziksel sağlıkları üzerinde olumlu etkilerinin olduğu ifade edilmektedir. Fakat az stresli veya stressiz bireyler üzerinde etkisi yoktur. Bu yaklaşıma göre, sosyal destek kişilere stresli hayatla başa çıkmada yardımcı olur (Lepore, 1994). Başa çıkma kaynaklarını ise; bireyin problem çözme becerileri, kişiler arası ilişkilerindeki becerileri, olumlu benlik kavramı gibi kişiliğin bazı yönleri ile sosyal destekleri oluşturmaktadır (Şahin N.H. ve Durak, 1995). Sosyal desteğin, kişileri stresin zararlı etkilerinden koruması dışında, iki farklı rolü daha bulunmaktadır. Bunlardan birincisinde sosyal destek; stresin olumsuz etkisinden bağımsız olarak doğrudan sağlığı iyi olmasına yardımcı olmaktadır. Diğerinde ise sosyal destek; kişinin kendisini değerli algılamasıyla ilişkili olarak sağlığı olumlu yönde etkilemektedir (Şahin, 1999). Taylor (1995)' a göre yüksek sosyal destek algılayan insanlar stresli bir durumla karşılaştıkları zaman başarılı bir şekilde stresin üstesinden gelebilmektedirler. Ayrıca, Kessler ve ark, (1992) çevresel ve genetik faktörlerin destek almaya yol açtığını ve stresin ruh hali üzerindeki olumsuz etkisinin engellendiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte, House (1981) sosyal destek sistemlerinin de bireye üç şekilde yardım ettiğini ileri sürmektedir. Bunlar;

- (1) Bireyin yaşam durumlarını olumsuz etkileyen bazı elementleri ortadan kaldırarak veya etkisini azaltarak,
- (2) Olumsuz yaşam durumları karşısında bireyin dayanma gücünü artırarak ve böylece sağlık durumunun daha iyileşmesine katkıda bulunarak,
- (3) Çevresel stres kaynaklarının etkilerine karşı kısmen veya tümüyle engelleme görevi yaparak bireye yardımcı olmaktadır (Akt. Yıldırım, 1997).

Sosyal desteğin bireyin stresle baş etmesinde, ruh sağlığı üzerinde ve sağlıklı bir yaşam sürdürmede önemli bir etkisinin olduğu görülmektedir. Sosyal destek, bireyin ihtiyaç duyduğu sosyal desteği almasına göre de farklılaşmaktadır. Bu nedenle sosyal destek, işlevlerine göre de farklı koruyucu etkilere sahiptir.

2.4 Sosyal Desteğin İşlevleri

Sosyal destek bireylere farklı şekillerde yardımcı olmaktadır. Araştırmacılar, bu farklılığı, sosyal destek işlevlerinin neler olduğu ile açıklamaya çalışmışlardır. Şahin (1999)' ne göre, sosyal destek işlevleri üç grupta ele alınmaktadır. Bunlar;

1. Başkalarıyla kurulan ilişkiler, sevgi, şefkat, ilgi, kabullenme, yakınlık, duygularını açma ve değer verilme gibi kaynaklar sağlayan duygusal destek: Duygusal destek ile ilgili olarak, Lepore, (1994) duygusal olarak rahatlık sağladığını ve benlik saygısını arttırdığını, Taylor (1995) bireyin stresli bir olayı daha iyi anlamasına, stresli olayla ilgili başa çıkma yolları ile kaynaklarının ne olduğunu anlamasına yönelik olarak bireye yardım etmeyi amaçladığını ifade etmiştir.

2. Başkalarının bireyin yaşamını kolaylaştırıcı nitelikte öğütler verme, önerilerde bulunma, kişisel geribildirim verme ve bilgilendirme gibi güncel güçlüklerle yönelik düşünce ya da olguların iletilmesi olarak ifade edilen bilişsel destek: Taylor (1995)'e göre, bireyin stresle mücadelesinde ailesi ve arkadaşları ona özel etkinlikler önererek bilişsel destek verebilirler. Stresli bir birey probleminin ne olduğunu ve potansiyel çözümleri hakkında kendisini sınırlar, arkadaşları ve ailesi de ona geribildirim sağlayarak bilişsel destek verebilirler.

3. Araçsal destek: Malzeme temin etme, parasal yardımda bulunma gibi somut yardımları kapsamaktadır.

House (1984) ise, sosyal destek işlevlerini dört grupta incelemiştir. Bunlar;

1. Duygusal destek: Empati, sevgi, değer vermeyi kapsamaktadır.

2. Araçsal destek: Para, alet ve zaman ayırma gibi yardım davranışlarını kapsamaktadır,

3. Bilgi desteği: Gerekli bilgi ve öğüdü kapsamaktadır,

4. Değer verme desteği: Değerlendirici geri bildirim vermeyi içermektedir (Akt. Şenel, 2001).

Söz konusu sosyal destek işlevleri birbirleriyle iç içe de girebilmektedir. Örneğin, duygusal açıdan destekleyici bir ilişkide araçsal ve bilişsel destek de bulunabilmektedir (Sorias, 1988b). Kısacası, bireyin ne tür bir desteğe ihtiyaç duyduğu da sosyal desteğin kullanılabilirliğini etkilemektedir.

2.5 Sosyal Beceri

İnsanlar sosyal becerileri sayesinde bir arada yaşamaktadırlar ve toplumsal düzen insanların sosyal becerileri sayesinde işlemektedir. Bireyin ruh sağlığı için de yararlı olan sosyal beceriler davranışlar olarak ortaya çıkmakta ve kişiler arası bir nitelik göstermektedirler. Ayrıca, sosyal beceriler çevredeki kişiler tarafından onaylanan davranışlardır. Yani, iletişim ve etkileşimi sürdürmeye yöneliktirler. Tekrarlanabilmekte ve belirlenebilmektedirler (Bacanlı, 1999). Bu kapsamda araştırmacılar da çeşitli sosyal beceri tanımları ortaya koymuşlardır. Cartledge ve Milburn (1983), sosyal beceri tanımlarında ortak bir takım öğelerin olduğunu belirtmişlerdir. Bunlardan birincisi sosyal becerinin, başkalarının olumlu tepkiler vermesine yol açacak ve olumsuz tepkileri engelleyecek, başkalarıyla etkileşimi mümkün kılacak, sosyal olarak kabul edilebilir olan öğrenilmiş davranışlar olduğu biçimindedir. İkincisi, çevrede etki bırakan, hedefe yönelik davranışlardır. Üçüncüsü, duruma özgü ve sosyal içeriğe göre değişen davranışlardır. Dördüncüsü ise, hem belirli gözlenebilir davranışlar, hem de gözlenemeyen bilişsel ve duyuşsal öğeler içeren davranışlardır (Akt.Yüksel 1999a). Sosyal becerilerin nasıl tanımlanması gerektiği ile ilgili olarak da O'Donohue ve Krasner (1989), sosyal becerilerin genel becerilerden daha özele yani, yan beceri seviyelerine doğru olacak şekilde tanımlanmasının uygun olacağını belirtmişlerdir. Örneğin, genel olarak iletişim becerilerini ele aldığımızda iletişim becerisi içerisinde yer alabilecek dinleme becerisi, empati kurma becerisi gibi yan beceriler ifade edilmektedir. Böylelikle, daha etkili beceri eğitim programları için davranış modelleri sağlanabileceğini belirtmişlerdir.

Sosyal becerilerin özellikleri ve nasıl ortaya çıktığı ve tanımlanması yanında araştırmacılar sosyal becerilerin bileşenleri ve boyutları üzerinde de odaklanmışlardır. Bu konuda Ogilvy

(1994), sosyal becerilerin bilişsel, davranışsal ve çevresel olmak üzere üç ana bileşenin olduğunu belirtmiştir. Bacanlı (1999) ise, sosyal becerileri, bilişsel ve davranışsal olarak iki türlü olarak ele almıştır. Bilişsel yaklaşıma göre; sosyal beceri öncelikli olarak bilişsel bir beceridir. Davranışçı yaklaşımda sosyal beceri eksikliği ise, davranışın kazanılmamış olması demektir. Acaba sosyal beceri eksikliği nasıl ortaya çıkmaktadır? Bu konuda, O'Donohue ve Krasner (1989), sosyal beceri eksikliğinin becerilerin hiç öğrenilmemesinden, onların yerine yerini tutabilecek uygun olmayan tepkileri öğrenmelerinden veya önceden öğrenilmiş becerilerin kullanılmaması, unutulması ile ortaya çıktığını ifade etmişlerdir. Sosyal becerilerde sosyal beceri eksikliği kavramının yanı sıra sosyal beceri boyutlarının neler olabileceği araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Sosyal becerinin boyutları ile ilgili olarak ise, araştırmacıların sosyal becerileri kendi çalışmalarını çerçevesinde farklı biçimlerde boyutlarına ayırdıkları görülmektedir. Bunlardan Calderalla ve Merrell (1997), sosyal becerilerin beş davranışsal boyutunun olduğunu ifade etmişlerdir. Bu davranışsal boyutlar araştırmacıların çalışmasındaki örnekler kullanılarak aşağıda verilmiştir:

1. Akran ilişkileri boyutu: Bu boyut akranları ile olumlu ilişkisi olan bir çocuk veya genci yansıtır. Bu boyut ile ilgili beceriler; övme, yardımcı olma, oyuna davet etme, etkileşim kurma isteği gibi becerilerdir.
2. Kendini idare etme boyutu: Bu boyut öfkesini kontrol edebilen, kurallara ve sınırlamalara uyan, başkaları ile uzlaşabilen ve eleştiriyi iyi yorumlayan bir çocuk veya genci ifade etmektedir.
3. Akademik boyut: Öğretmeni tarafından bağımsız ve üretken çalışan olarak adlandırılan çocuk veya genci yansıtan sosyal becerilerdir. İş ve görevleri bağımsız olarak başarabilme, bireysel işleri tamamlama ve öğretmen yönergelerini dikkate alma gibi şeyler bu boyutu tarif etmektedir.
4. Uyma boyutu: Burada; eşyaları paylaşan, boş zamanını uygun kullanan, sosyal kurallar ve beklentilere uyum sağlayan başkaları ile uyumlu olan çocuğu ifade etmektedir.

5. Girişkenlik boyutu: Başkaları tarafından cana yakın ve dışa dönük olarak adlandırılan bir çocuk veya gencin yansıttığı sosyal beceriler bu boyutu tanımlamaktadır. Başkaları ile konuşmayı başlatma, başkalarını etkileşime davet etme gibi beceriler bu boyutu daha iyi ifade etmektedir.

Puttoloz ve Gottman (1982) ise, sosyal beceriyi akran kabulü ve çocukluk dönemi arkadaşlığını temel alarak altı boyutta sınıflandırmıştır. Bunlar; tam olumluluk, çatışmayı çözümlene yeteneği, grup normları ve sosyal kurallar ile ilgili farkındalık, kusursuz iletişim becerisi, birey ve diğerleri arasındaki anlaşmayı onaylama becerisi, olumlu benlik olarak açıklanmaktadır (Akt. Matson, Sevin ve Box 1995).

Sonuç olarak, araştırmacılar sosyal becerilerin nasıl ortaya çıktığına bağlı olarak, çok çeşitli sosyal beceri tanımları ortaya koymuşlardır. Ayrıca, sosyal beceri tanımlarında temel bir takım öğeleri de dikkate aldıkları görülmektedir. Sosyal becerilerin tanımlanması yanında araştırmacılar sosyal becerilerin bileşenlerinin ve boyutlarının neler olduğu üzerinde de farklı görüşler ortaya koymuşlardır. Bu farklılıkların oluşmasında araştırmacıların kendi çalışmalarını çerçevesinde sosyal becerileri boyutlarına ayırdıkları görülmektedir.

2.6 Sosyal Destek ve Sosyal Beceri İle İlgili Araştırmalar

Bu bölümde sosyal destek ve sosyal beceri ile ilgili olarak yapılan araştırmaların bulgularına yer verilmiştir. Bunlar:

2.6.1 Sosyal Destek İle İlgili Araştırma Bulguları

Bu bölümde sosyal destekle ilişkili olarak yapılan çeşitli araştırmaların bulgularına yer verilmiştir. Sosyal destek ve sosyal beceri ilişkisini inceleyen araştırmalardan elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir;

Sarason, Sarason, Shearin (1986)' in araştırmasına göre; sosyal destek düzeyi yüksek olan üniversite öğrencileri, sosyal destek düzeyi düşük olanlardan daha fazla ana babalarından şefkat görmüşlerdir. Araştırmada, sosyal destek düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin düşük destek düzeyine sahip olanlara göre daha fazla problem çözücü ve yeterli liderlik özelliklerinin olduğu da ortaya konmuştur.

Cohen, Sherrod, Clark (1986) üniversite öğrencilerinde sosyal beceriler ve sosyal desteğin stresten koruyucu rolünü araştırmışlardır. Araştırmada üniversiteye yeni başlayan genç bireylerin sosyal desteği almaları; sosyal becerileri, sosyal kaygıları, yeterlikleri ve kendini açma becerileri ile ilgili bulunmuştur. Benzer bir şekilde, Kessler ve ark. (1992)'da; daha fazla sosyal yeterliliği olan, daha az kaygısı olan ve daha iyi kendini açma becerisi olanların, daha etkili sosyal destek geliştirdikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Sanders ve DuBois (1996), özürlü öğrenciler üzerinde yaptığı bir çalışmada koleje uyumun bireysel, sosyo-çevresel yordayıcılarını incelemiştir. Sonuç olarak; problem çözme becerilerinin, kampüs organizasyonlarından ve ebeveynlerden gelen sosyal destek ile özürlü öğrenciler için hizmet veren servislerden memnuniyetin her birinin öğrencilerin uyum düzeyi ile ilişkili olduğunu saptamıştır. Buna ek olarak, Brooks, DuBois (1995), üniversite öğrenci uyumunun bireysel ve sosyo-çevresel yordayıcıları üzerinde yaptıkları bir araştırmada, üniversite birinci sınıf öğrencilerini kullanılmışlardır. Araştırmada, bireysel bir değişken olan problem çözme becerileri ile uyum arasında güçlü bir ilişki bulunurken, çevresel bir değişken olan sosyal destek ile de not ortalaması, sosyal uyum ve psikolojik belirtilerin tahmin edilmesi değişkenleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek düzeyi ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen Budak (1999), lise öğrencilerinde aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek arttıkça problem çözme becerilerinin arttığını, öğretmenden algılanan sosyal desteğin artmasının problem çözme becerileri üzerinde herhangi bir etki yaratmadığını bulmuştur.

Araştırma bulgularına dayalı olarak, problem çözme, kendini açma ve sosyal becerilerin sosyal destek düzeylerine ve kaynaklarına göre farklılaştığı, problem çözme becerisi ve sosyal desteğin uyum üzerinde olumlu etkilerinin olduğu görülmektedir. Algılanan sosyal desteğin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını inceleyen araştırma bulguları şu şekilde özetlenebilir:

Ankara'da bulunan çeşitli üniversitelerin öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında Taysi (2000), üniversite öğrencilerinde en fazla algılanan sosyal destek kaynağının aile olduğunu saptamıştır. Ayrıca, cinsiyetin sosyal destek algılamasına ilişkin olarak önemli bir rolünün olduğunu ve erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre sosyal destek algılamalarına daha fazla önem verdiklerini belirtmiştir. Aynı şekilde, Zaimoğlu ve Büyükberger (1992)'de erkek ergenlerin kızlara göre daha çok aile desteği algıladıklarını saptamışlardır (Akt. Kulaksızoğlu, 1997). Üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada Hays ve Oxley (1986) kızların erkeklere göre daha fazla arkadaşları ile görüştiklerini ve daha çok duygusal ve bilişsel destek aldıklarını gözlemişlerdir (akt: Şahin D., 1999). Üniversite öğrencilerinin arkadaş ve aileleriyle ilişkilerini inceleyen Güngör D.(1996), kızların destek algılarının erkeklerin destek algılarından daha fazla olduğunu bulmuştur. Ayrıca kızların erkeklere oranla arkadaş desteği algılarının daha fazla olduğunu ve erkeklerin ailelerini daha destekleyici olarak algıladıklarını saptamıştır. Güngör D.(1996)'nin bulguları, Well, Covell, Macintyre (1999)'ın, okul ortamında incelediği çalışmasında da benzer şekilde çıkmıştır. Sonuç olarak, kızların erkeklere göre daha çok sosyal destek algıladıkları saptamıştır (Akt. Taysi, 2000).

Colarossi (2001) genç kadınların, genç erkeklere göre daha fazla destek aldıklarını belirtmiştir. Buna göre, genç kadınların daha fazla sayıda destekleyici arkadaşına sahip olduklarını, genç erkeklerin babalarından daha sık destek aldıklarını ve her iki cinsiyet için, ana baba dışındaki yetişkinlerin de önemli destek kaynakları olduğunu belirtmiştir.

Sarason, Levine, Basham ve Sarason (1983)'un, sosyal desteğin daha çok olumlu hayat değişikliklerine neden olduğu, kadınlarda erkeklere göre psikolojik rahatsızlıklar ile başa

çıkılmasında daha fazla etkili olduğu ve zor şartlar altında kişilerin dayanma gücünü artırmada yararlı olduğunu belirtmişlerdir.

Kim (2001), Koreli üniversite öğrencilerinde cinsiyet farklılıkları, sosyal ağın büyüklüğü ve hoşnutluk boyutlarını kapsayan sosyal destek ile yalnızlık ve depresyon değişkenlerini incelediği çalışmada; erkeklere göre kadınların sosyal destek ağlarının daha geniş olduğunu saptamıştır.

Cinsiyet ve sosyal destek ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, araştırmacıların cinsiyete göre sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığı ile ilgili olarak birbirleriyle tutarlı olmayan sonuçlara ulaştıkları görülmektedir. Diğer bir deyişle, sosyal destek ve cinsiyet değişkenleri ile ilgili olarak araştırmacıların kesin bir sonuca varamadıkları ortaya çıkmaktadır. Sosyal desteğin ergenler üzerindeki etkisiyle ilgili araştırma bulguları da şu şekilde özetlenebilir:

Ünlü (2001), lise ikinci ve üçüncü sınıfta okuyan ergenlerin öğretmenlerden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek düzeyleri karşılaştırılan öğrencilerden kızların sosyal destek algı düzeylerinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu, aileden algılanan sosyal destek düzeyleri açısından ise cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığını gözlemlemiştir. Elbir (2000)' de lise birinci sınıf öğrencilerinin sosyal destek düzeyleri ilgili olarak yaptığı çalışmada, cinsiyete göre arkadaşlardan algılanan sosyal desteğin erkeklere göre, kızlar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığını bununla birlikte, cinsiyete göre aileden algılanan sosyal destek düzeyinde anlamlı bir fark olmadığını gözlemleyerek benzer sonuçlar tespit etmiştir. Ancak, Erim (2001) ve Çakır (1993) çalışmalarında cinsiyet değişkeninin temel etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını gözlemlemişlerdir.

Sosyal desteğin ergenlerin sağlıklı bir şekilde kendilerini değerlendirmeleri üzerindeki etkilerini araştıran Vilhjalmsen (1994) ebeveyn desteğinin sağlıklı bir şekilde kendini değerlendirmede en büyük etkiye sahip olduğunu, ebeveyn desteğini arkadaş ve diğer yetişkinlerin desteğinin takip ettiğini belirtmiştir. Araştırmanın diğer bulgularına göre;

ebeveynlerden algılanan sosyal destek düzeyi arttıkça ergenlerin kendilerini daha sağlıklı değerlendirdiklerini saptamıştır. Arkadaş ve diğer yetişkinlerden algılanan sosyal desteğin bazen olumsuz olaylarda kendini değerlendirmeyi etkilediği bulunmuştur (Akt. Ünlü, 2001).

Ebeveyn desteği ile ilgili bir diğer çalışmada Erim (2001), yetiştirme yurtlarında ve aileleri yanında yaşayan ergenlerin, benlik saygısı, depresyon ve yalnızlık düzeyleri ile sosyal destek sistemleri açısından karşılaştırmıştır. Araştırmasında, yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlerde sosyal destek düzeylerinin aileleri yanında yaşayan ergenlere göre düşük olduğunu saptamıştır. Maşrabacı (1989)'da yurttan kalan öğrencilerin yurttan kalmayanlara göre daha fazla problemler yaşadıklarını ve öğrencilerin ailelerinden ayrı kaldıklarında ihtiyaç duydukları psikolojik desteğin arttığını belirtmiştir. Aynı şekilde, Çakır, (1993), 12-22 yaş grubunda olan ve yatılı okuyan öğrencilerin ailelerinden uzak oluşla beraber en fazla desteği arkadaşlarından değil, ailelerinden algıladıklarını ortaya koymuştur. Helsen, Vollebergh ve Meeus (2000), ergenlik döneminin başlangıcında yüksek ana baba desteği alan ergen grubunun daha fazla da olumlu arkadaş desteği gördüğünü ortaya koymuşlardır.

Etcheverry, Clifton, Roberts (2001)'in üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin destek algılamalarının; akademik benlik kavramı ve dereceleri ile olumlu ilişkisinin olduğunu belirtmiştir. Acaba akran desteği kişilerin destek algılarını nasıl etkilemektedir? Bu durumu açıklamaya çalışan Best ve Baerveldt (1999), düşük ana baba desteği alan ergenlerin bunu akranlarından aldıkları destekle karşılayamadıklarını ve bu ergenlerin destek kaynaklarının herhangi birinden sosyal destek elde etme fırsat ve kabiliyetinden yoksun olduklarını ortaya koymuşlardır. Ayrıca, Granello (1999), üniversite öğrencilerinde, sosyal ağların büyüklüğünün sosyal destek üzerinde önemli etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Sosyal ağlar ile ilgili yapılan benzer diğer bir çalışmada Cramer (1999), üniversite psikoloji öğrencilerinin psikolojik yardım arama davranışlarını incelemiştir. Araştırma bulguları, sosyal destek ağlarının bozulması ile kişinin sıkıntılarının arttığını ayrıca, kendisiyle ilgili bilgileri gizleme ihtiyacı hisseden bireylerin danışmaya gitme konusunda olumsuz görüşlere ve bozulmuş sosyal destek ağlarına sahip olduklarını

göstermektedir.

Larose ve Boivin (1998), liseden üniversiteye geçiş sürecinde üniversiteye giden ergenlerin üniversiteye gitmeyene göre sosyal destek algılarının azaldığını, yalnızlık ve sosyal kaygı duygularının arttığını belirtmişlerdir.

Güngör D. (1996), üniversite öğrencilerinin arkadaş ve aileleriyle ilişkilerini sosyal destek, doyum ve yalnızlık bağlamında ele almıştır. Öğrencilerin, genel olarak sosyal destek algılarının yüksek, arkadaş ve aileleriyle olan ilişkilerinden memnun oldukları, yalnızlık düzeylerinin ise düşük olduğunu saptamıştır.

Üniversiteye yeni kayıt yaptıran üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında Aydın (1989), aile üyelerinin arkadaşlara göre toplumsal ağda daha az yer aldığını, zamanla arkadaşların, özellikle de aynı cinsten arkadaşların sayısında anlamlı bir artış ve aile üyelerinin sayısında anlamlı bir azalma olduğunu bulmuştur. Araştırmanın ikinci bulgusu olarak, arkadaşlardan algılanan desteğin aile üyelerinden algılanan destekten daha yüksek algılandığı sonucuna varmıştır.

Jou ve Fukada (1995), Japonya'da üniversite öğrencisi olan Çinli öğrencilerin sosyal destek düzeyleri ve uyumları ile ilgili yaptığı çalışmada; sosyal destek ihtiyacı ile uyum arasında olumsuz bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur.

Mullis, Hall ve Keaddl (1999), gençlerin arkadaşlarından aldıkları desteğin ebeveynden aldıkları desteğe göre daha önemli olduğunu, arkadaşlardan ve akrabalarından algılanan sosyal desteğin anneye bağlılık algılaması ile ilişkili bulunduğunu, Greenberger ve McLaughlin (1998) ise, genelde daha güvenli bağlanmaların; destek arama ve aktif problem çözüme ile olumlu yönde ilişkili olduğunu bulmuştur.

Trockel, Barnes ve Egget (2000) üniversite birinci sınıf öğrencilerinde, algılanan sosyal destek değişkeni ile başarı arasında önemli bir ilişkinin olmadığını belirtmiştir. Benzer bir şekilde, Hersberger ve D'Augelli (1992), beyaz ve siyah üniversite öğrencileri ile yaptığı

çalışmasında, bu öğrencilerin ilk yıldaki not ortalamalarının sosyal desteğe önemli bir etkisinin olmadığını ortaya koymuştur. Ancak, Cutrona ve ark. (1994) ile Levit ve ark. (1994), sosyal destek ile akademik ilişki arasında pozitif yönde bir ilişki bulmuşlardır (Akt. Şenel, 2001).

Yalnızlık, sınav kaygısı, aile ve öğretmen değişkenlerinin akademik başarıyı nedenli yordadığını inceleyen Yıldırım (2000) öğretmenden ve aileden algılanan destek, yalnızlık ve sınav kaygısı değişkenlerinin akademik başarıyı anlamlı olarak yordadığını, arkadaştan algılanan desteğini ise yordamadığını bulmuştur. Ayrıca Yıldırım (1998), akademik başarı düzeyleri farklı olan lise öğrencilerinin sosyal destek düzeylerinin bazı değişkenlere (ailenin dindarlık düzeyi, ailedeki sert tartışma ve kavga, okuldan memnuniyet, öğretmenlerden memnuniyet, sigara kullanıp kullanmama ve karşı cinsten yakın arkadaşın olup olmaması) göre farklı olduğunu bulmuştur.

Ergenlerde sosyal destek algısı; duygusal problemlere, fizyolojik süreçlere, yalnızlık ve sosyal kaygı düzeylerine, anneye bağımlılık algılarına göre değişiklik göstermektedir. Bununla birlikte akademik başarı ile sosyal destek; ailenin yanında olup olmama durumu ile sosyal destek arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı konularında kesin bir sonuca ulaşamadığı görülmektedir.

Sosyal desteğin ilişkisinin irdelendiği bir diğer kavram da strestir. Ainslie ve ark. (1996), ergenleri stresin olumsuz etkisinden koruyan veya aracılık ettiği düşünülen dört değişkeni (kontrol hissi, algılanan sosyal destek, başarı motivasyonunun derecesi ve yaşanan memnuniyet) araştırmıştır. Öğrencilerden toplanan verilere göre, yüksek destek ve öz kontrol algısına sahip olan öğrenciler en düşük stres düzeyine sahiptir. Araştırmacılar sosyal desteğin stres üzerindeki olumlu etkileri nedeniyle stresle başa çıkma stratejilerine ve sosyal destek ilişkileri üzerine de odaklanmışlardır. Bu konuda Dunkel-Schetter, Folkman, Lazarus (1987), stresli durumlarla başa çıkma stratejilerini kullanan bireylerin sevgi, şefkat ve yakınlık gibi kaynaklar sağlayan duygusal destek ile malzeme ve parasal yardımda bulunmayı kapsayan araçsal destek alımından çok, öneri ve geribildirim almayı

kapsayan bilgisel destek alımına ihtiyaç duyduklarını, kaçınma yolu ile başa çıkma stratejisi kullanan bireylerin bilgisel veya öneri desteği istemediklerini tespit etmiştir.

Ruh sağlığının yordayıcısı olarak sosyal desteğin incelendiği çalışmalar da şu şekilde özetlenebilir. Özlale (1999), üniversite öğrencilerinde stresli yaşam olaylarının ve sosyal destek yokluğunun depresyonu anlamlı şekilde yordadığını, stresli yaşam olaylarının ve sosyal desteğin birbirlerinden ve kontrol odağından bağımsız olarak depresyon düzeyini etkilediğini belirtmiştir. Üniversite öğrencilerinde yaşam olayları, depresyon, sosyal destek sistemleri, yaşama nedenleri ilişkisini intihar olasılığı düzeyinde incelediği çalışmasında ise; Tüzün (1997), intiharın en güçlü yordayıcısının depresyon olduğunu, diğer önemli yordayıcıların da arkadaştan ve aileden algılanan destek ve yaşam nedenleri olduğunu ifade etmiştir.

Ruhsal belirti ile sosyal destek ilişkisini incelediği çalışmasında Bayram (1999), ruh sağlığının algılanan arkadaş ve aile desteğinden etkilendiğini ve algılanan destek düzeyinin azalmasına bağlı olarak ruhsal belirtilerin arttığını ortaya koymuştur.

Banaz (1992), lise öğrencilerinde sosyal destek kaynakları ve algılanan stres ile ruh sağlığı arasındaki ilişkileri karşılaştırmıştır. Algılanan stres düzeyi ile algılanan ruhsal problemler arasında olumlu, algılanan stres düzeyi ve algılanan aile desteği arasında ters bir ilişki olduğunu, aynı şekilde algılanan aile desteği ile algılanan ruhsal problemler arasında da ters bir ilişkinin olduğunu bulmuştur. Ruhsal problemler ile sosyal desteğin karşılaştırıldığı bir diğer araştırmada Anıl (1999), askerlik yaşamında psikiyatrik yakınması olan ve olmayan erlerin sosyal destek ve başa çıkma yöntemlerini incelemiştir. Psikiyatrik yakınması olan erlerin algıladıkları aile ve arkadaş desteklerinin normallere kıyasla daha az olduğunu saptamıştır.

Güngör, A. (1996), üniversite öğrencilerinde sosyal destek, negatif yaşam olayları, öfkenin ifade biçimi ile kendini suçlamanın fiziksel sağlık ve sosyal uyumla ilişkilerini karşılaştırmıştır. Sosyal destek, negatif yaşam olayları, öfkenin ifade ediliş biçimi ve

kendini suçlama değişkenlerinin fiziksel sağlıkla ilişkili olduğunu bulmuştur. Ayrıca, sosyal destek ve öfkenin de sosyal uyumu yordayıcı bir değişken olduğunu saptamıştır.

Sedat (1998), üniversite öğrencilerinde stres, sosyal destek ve girişkenlik düzeylerini inceleyen boylamsal bir araştırma yapmıştır. Araştırma bulguları; öğrencilerin sosyal destek ve girişkenlik düzeylerinin stresin olumsuz etkilerini bir yere kadar engellediğini, stres durumunda, kendileri ile aynı değerleri ve ilgileri paylaşan kişilerle kurdukları ilişkilerin girişken olan öğrencileri stresin olumsuz sonuçlarından koruyabildiğini yansıtmıştır.

Sosyal destek ile stres ve ruh sağlığı üzerinde yapılan araştırmalar incelendiğinde; yüksek sosyal desteğin stresi azaltmada olumlu etkilerinin olduğu gözlenmektedir. Sosyal desteğin düşük seviyelerde olması ise, bireylerde ruh sağlığını bozucu ve performansı engelleyici rol oynamaktadır. Sosyal destek, bireylerin kişilik özellikleri ile de ilişkili bulunmuştur. Ayrıca, sosyal destek algıları ve türleri; stresle başa çıkma becerileri ile ilgili olarak da değişmektedir.

2.6.2 Sosyal Beceri İle İlgili Araştırma Bulguları

Sosyal beceri ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, sosyal beceri düzeylerinin ve sosyal beceri eğitimi konularının ağırlıklı olarak ele alındığı görölmektedir. Sosyal beceri düzeyleri ve sosyal beceri eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar şu şekilde özetlenebilir:

Yüksel (1999b) öğretmen adayı öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini incelediği çalışmasında; devam edilen eğitim fakültesi ya da öğretmenlik bilgisi sertifika programı, cinsiyet, ailenin ekonomik düzeyi ve yerleşim birimleri değişkenlerine göre sosyal beceri düzeylerinin farklılık gösterdiğini saptamıştır.

Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen Anadolu Lisesi öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini inceleyen şahin C. (1999) çalışmasında, yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin

sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuştur. Buna göre; yurt dışı yaşantısı geçiren öğrenciler sosyal becerinin alt alanları olan duyuşsal anlatımcılık, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol düzeyleri bakımından yurt dışı yaşantısı geçirmeyenlere göre daha yüksek çıkmıştır. Bununla birlikte, yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen öğrencilerin duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol ve sosyal anlatımcılık bakımından sosyal beceri düzeyleri arasında önemli bir fark bulunmamıştır.

Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve sosyal beceri düzeyleri ile ilgili olarak yaptığı çalışmasında Arı ve Hamarta (2000), sosyal beceri düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmadığını, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlerin sosyal beceri düzeyleri üzerinde etkili olduğunu ve sosyal beceri ile yalnızlık düzeyi arasında bir ilişkinin olduğunu bulmuştur.

Segrin (1992) ise kolej öğrencilerinde sosyal beceriler ve depresyon arasındaki ilişkiyi sorgulamıştır. Araştırma sonuçlarına göre; aşırı sosyal kaygı, başkaları ile iletişimdeki düşük motivasyon, düşük sosyal açılım ve azalmış davranışsal gelişim ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Öğrenme farklılığı veya öğrenme güçlüğü olan birinci sınıf kolej öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında Glimps (1994), öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin sosyal becerilerde, problem çözme ve organizasyonel becerilerde problem yaşamaya eğilimli olduklarını belirlemiştir.

Yüksel (1998), sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda sosyal beceri eğitiminin, öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini genel olarak olumlu yönde etkilediğini saptamıştır. Ayrıca, sosyal beceri eğitiminin, sosyal becerinin bir alt boyutu olan, duyuşsal duyarlılık düzeyi üzerinde etkili olduğunu, ancak sosyal becerinin diğer boyutları olan; duyuşsal anlatımcılık, sosyal duyarlılık ve sosyal kontrol düzeyleri üzerinde etkili olmadığını bulmuştur. Benzer bir çalışmada ise Çakıl (1998), grupla sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin

yalnızlık düzeylerine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, grupla sosyal beceri eğitimi alan öğrencilerin yalnızlıklarında anlamlı düzeyde bir azalma olduğu ve bu azalmanın üç aylık izleme dönemi sonrasında da korunduğunu saptamıştır.

Yapılan araştırmalarda sosyal beceri düzeyleri ve sosyal beceri eğitimi ile ilgili olarak; cinsiyet, ailenin ekonomik durumu, yaşanan yer, yalnızlık, depresyon ve öğrenme yetersizliği değişkenleri ile karşılaştırıldığı görülmektedir. Bu değişkenlerden sosyal beceri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmezken, diğer değişkenler için anlamlı ilişkilerin olduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte bu değişkenlerle, araştırmalardaki örneklem grubunun farklılığına bağlı olarak sosyal beceri düzeylerinin de farklılaştığı ifade edilmektedir.

3. YÖNTEM

3.1 Veri Grubu

Araştırma grubunu 2001-2002 eğitim öğretim yılında, Anadolu Üniversitesi Eğitim, Edebiyat ve İletişim Fakülteleri, Hacettepe Üniversitesi Fen, Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakülteleri, Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 454 öğrenci grubu oluşturmaktadır. Yaşları 17-22 arasında dağılım gösteren öğrencilerin 294'ü (%64.76) kız ve 160'ı (%35.24) erkektir. Öğrencilerin üniversitelere ve fakültelerine göre dağılımları Tablo-1'de sunulmuştur.

Tablo 1 Öğrencilerin Üniversitelere ve Fakültelere Göre Dağılımları

Üniversite Fakülte	Ankara Üniversitesi	Anadolu Üniversitesi	Hacettepe Üniversitesi	Uludağ Üniversitesi	Toplam
Edebiyat Fak.	-	43	-	-	43
Eğitim Fak	137	20	89	-	246
Fen Fak..	-	-	72	-	72
Güzel San. Fak	-	-	26	-	26
İletişim Fak.	-	-	19	-	19
Veteriner Fak.	-	-	-	48	48
Toplam	137	63	206	48	454

3.2 Veriler ve Toplanması

Araştırma grubuna giren öğrencilere ölçme araçlarının uygulanabilmesi için, uygulama gün ve saatlerinde sınıflara gidilerek, öğrencilere veri toplama araçları araştırmanın değişkenleri söz konusu edilmeksizin açıklanmış ve ölçme araçlarını içlerinden geldiği gibi doğru olarak cevaplandırmaları yönünde öğrenciler güdülendirilmiştir. Öğrencilerin sorulara doğru olarak ve içten tepkide bulunabilmelerini sağlamak amacıyla üstüne isim ve adreslerini yazmamaları istenmiştir. Uygulamanın sonunda özensizlik ve eksik kişisel bilginin söz konusu olduğu 22 adet form değerlendirme dışı bırakılmıştır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada; veri toplamada, bağımlı değişken olan aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek düzeylerini belirlemek için Eskin (1993) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği" kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerle ilgili veriler ise, Yüksel (1998) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Sosyal Beceri Envanteri" ve araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ile toplanmıştır.

3.3.1 Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Ölçeğin orijinali Procidano ve Heller (1983)'in bireyin çevresinden aldığı destek, bilgi ve geribildirim düzeyini belirlemek için geliştirdikleri "Perceived Social Support from Family, from Friends" ölçeğidir. Eskin (1993) Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği olarak Türkçe'ye uyarlama çalışmasını yapmıştır. "Aileden Algılanan Sosyal Destek (AİSD)" ve "Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek (ARSD)" ölçekleri 20'şer maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri "Evet", "Hayır" ve "Kısmen" şeklinde cevaplanmaktadır. Tüm maddelerden alınan puanların toplanmasıyla toplam puan elde edilmektedir. Ölçeklerden elde edilen puanın yüksekliği; sosyal desteğin daha yüksek algılandığını, ölçekten alınan puanın düşüklüğü ise, algılanan sosyal desteğin düşüklüğünü yansıtmaktadır. "Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek" ölçeğinin puanlanması;

2,6,7,15,18 ve 20 nci maddeler için “evet” seçeneği “0”, “kısmen” seçeneği “1”, “hayır” seçeneği “2” puan olarak kodlanmaktadır. Diğer maddeler için “evet” seçeneği “2”, “kısmen” seçeneği “1”, “hayır” seçeneği “0” puan şeklinde kodlanmaktadır. “Aileden Algılanan Sosyal Destek” ölçeğinin puanlanmasında; 3,4,16,19, 20 nci maddeler için “evet” seçeneği “0”, “kısmen” seçeneği “1”, “hayır” seçeneği “2” puan olarak yapılmaktadır. Diğer maddeler için “evet” seçeneği “2”, “kısmen” seçeneği “1”, “hayır” seçeneği “0” puan şeklinde kodlanmaktadır.

Eskin (1993) tarafından gerçekleştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmasında; arkadaşlardan algılanan sosyal destek alt ölçeği için test tekrarı güvenilirliği $r=.80$, aileden algılanan sosyal destek alt ölçeği için $r=.90$, iç tutarlılığı ise $.76$ ve $.85$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerlilik çalışmasında; “İntihar Eğilimi Ölçeği” puanları ile “Aileden Algılanan Sosyal Destek” puanları arasında ($r=-.48$) ve “Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek” puanları arasında ($r=-.31$) negatif yönde anlamlı ilişkiler gözlenmiştir.

Sorias (1988) tarafından test yarılama yönteminin kullanıldığı güvenilirlik çalışmasında her iki ölçeğe ilişkin test yarılama güvenilirliğinin $r=.77-.94$ arasında değiştiğini ve $P < .001$ düzeyinde anlamlı olduğunu saptamıştır (akt: Bayram, 1999).

Güçray (1998) tarafından yapılan güvenilirlik çalışmasında KR-21 formülü ile hesaplanan iç tutarlılık katsayısını aileden algılanan sosyal destek alt ölçeği için $.60$, arkadaşlardan algılanan sosyal destek alt ölçeği için $.54$ olarak bulmuştur. Testi yarılama yöntemi ile hesaplanan güvenilirlik aileden algılanan sosyal destek için $r=.50$, arkadaşlardan algılanan destek için $r=.47$ olarak saptamıştır.

Zaimoğlu ve Büyükberger (1992), 76 denek üzerinde dört hafta süre ile test tekrar test yöntemini kullandıkları çalışmalarında; arkadaşlardan algılanan destek alt ölçeği için $r=.55$, aileden algılanan destek alt ölçeği için $r=.88$ olarak bulmuştur. Test yarılama yöntemiyle de arkadaşlardan algılanan destek alt ölçeği için $r=.80$, aileden algılanan destek alt ölçeği

için $r=.90$ olarak saptamıştır (akt:Bayram, 1999). Arkadaş ve aile desteği ölçeklerinin birlikte iç tutarlılık katsayısını $.90$ düzeyinde güvenilir olduğunu belirlemiştir.

Aileden ve Arkadaştan Algılanan Sosyal Destek Ölçekleri EK-A-B’de sunulmuştur.

3.3.2 Sosyal Beceri Envanteri

Sosyal Beceri Envanteri (SBE) (Social Skills Inventory- SSI), 1986 yılında Riggio tarafından geliştirilmiş ve 1989 yılında yeniden revize edilmiş bir ölçme aracıdır. SBE 90 maddeden oluşmaktadır. Likert tipi bir ölçme aracı olan SBE “Bana Çok Uygun”, “Bana Uygun”, “Bana Biraz Uygun”, “Bana Uygun Değil” ve “Bana Hiç Uygun Değil” şeklinde cevaplanmaktadır. Türkiye’de Yüksel (1998), tarafından yapılan Türkçe’ye uyarlama çalışmalarında SBE’nin testin tekrarı yöntemi ile hesaplanan toplam puana ilişkin güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için $r=.92$ bulunmuştur. Alt ölçeklerden elde edilen güvenilirlik katsayıları ise $.80$ ile $.89$ arasında değişmiştir. SBE’nin toplam puana ilişkin iç tutarlılık (Cronbach alpha) katsayısı $.85$ olarak saptanmıştır. Alt ölçeklere göre elde edilen iç tutarlılık katsayılarının ise $.56$ ile $.82$ arasında değişmekte olduğu görülmüştür. Bu envanterin geçerlik çalışmasında; 1974 yılında Synder tarafından geliştirilen Kendini Ayarlama Ölçeği (KAÖ) puanları arasında $.34$, Friedman ve arkadaşları tarafından 1980 yılında geliştirilen Duyuşsal İletişim Testi (DİT) $.64$, Rozenthal ve arkadaşları tarafından 1979 yılında geliştirilen Sözel Olmayan Duyarlık Profili (SODP) arasında $.12$, Bem tarafından 1978 yılında geliştirilen Bem Cinsel Rol Envanteri Kadınlık ve Erkeklik Ölçekleri arasında BSRI-Masc için $.41$, BSRI-Fem için ise $.45$, Fenigstein, Scheier ve Buss tarafından 1975 yılında geliştirilen Toplum ve Özel Benlik Bilinci ölçek puanları arasında Toplum Benlik Bilinci için $.22$, Özel Benlik Bilinci için ise $.21$ ve Sosyal Kaygı Ölçeği puanları ile arasında $-.41$ korelasyonları elde edilmiştir.

SBE’ nin, sosyal iletişim becerilerini duyuşsal ve sosyal olmak üzere iki seviyede ölçen altı alt ölçeği olduğu belirtilmektedir. Bu iki seviyenin anlatımcılık, duyarlılık ve kontrol olmak üzere de üç boyutu bulunmaktadır. Anlatımcılık, iletişim kurma becerisini duyarlılık,

mesajları yorumlama becerisini, kontrol ise çeşitli sosyal durumlarda iletişimsel süreci düzenleme becerisini ifade etmektedir (Yüksel, 1999).

Bu araştırmada SBE' den elde edilen toplam puanlar üzerinde istatistiksel işlemler yapılmıştır. Sosyal Beceri Envanteri EK-C'de sunulmuştur.

3.3.3 Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu (KBF), araştırma probleminde belirlenen sosyo-demografik değişkenler hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Bilgi formunda; cinsiyet, ikamet durumu ve sosyal etkinliklere katılma durumu gibi sosyo-demografik özellikleri belirlemeye yönelik ifadeler bulunmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu EK-D'de sunulmuştur.

3.4 Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmada veri toplama araçlarından elde edilen sonuçlar üzerinde SPSS programı ile istatistiksel işlemler yapılmıştır. Bağımsız değişkenlere ilişkin oluşturulan grupların puan ortalamalarının karşılaştırılabilmesi için öncelikle elde edilen t değerlerinin ve varyansların homojenliği Levene Testi ile kontrol edilmiş ve test sonuçları EK-E'de verilmiştir. Grupların puan ortalamalarının karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Yapılan varyans analizi sonucunda çoklu karşılaştırmalarda, F değerinin anlamlı çıktığı durumlarda farkın kaynağını belirlemek için homojen gruplarda Scheffe Testi, homojen olmayan gruplarda farkın kaynağını belirlemek için Dunnett T3 Testi uygulanmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin cinsiyet, ikamet durumu, sosyal etkinliklere katılım durumu ve sosyal beceri düzeylerine göre sosyal destek algılama düzeylerinde farklılaşma olup olmadığına ilişkin bulgular araştırmanın alt problemlerinde izleyen sıraya uygun olarak sunulmuştur. Aşağıda öğrencilerin cinsiyet ve ikamet durumları açısından sosyal destek algı puanlarına ilişkin yüzdeleri, ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 Öğrencilerin Cinsiyet ve İkamet Durumları Açısından Sosyal Destek Algılarına İlişkin Yüzdeleri, Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Sosyal Destek Türleri	Cinsiyet		İkamet Durumu			
	Kız	Erkek	Aile/Ark. Yanında Kalma	Öğrenci Evinde Kalma	Yurtta Kalma	
AİSD	n	294	160	191	153	110
	%	64.76	35.24	42.07	33.70	24.23
	X	31.77	29.14	30.48	30.44	32.02
	s	7.41	8.85	8.35	8.06	7.37
ARSD	n	294	160	191	153	110
	%	64.76	35.24	42.07	33.70	24.23
	X	33.10	29.48	31.68	30.87	33.39
	s	5.32	6.48	6.23	5.98	5.32
AİSD ve ARSD	n	294	160	191	153	110
	%	64.76	35.24	42.07	33.70	24.23
	X	64.86	58.61	62.15	61.37	65.40
	s	10.15	12.78	11.89	11.65	10.31

AİSD : Aileden Algılanan Sosyal Destek

ARSD: Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek

AİSD VE ARSD : Aileden ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek

Aşağıda öğrencilerin cinsiyet ve ikamet durumları açısından sosyal destek algı puanlarına ilişkin yüzdeleri, ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3 Öğrencilerin Etkinliklere Katılma ve Sosyal Beceri Düzeyleri Açısından Sosyal Destek Algılarına İlişkin Yüzdeleri, Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Sosyal Destek Türleri	Etkinliklere Katılma Durumu				Sosyal Beceri Düzeyi			
	Aktif Olarak Katılıyor	İzleyici Olarak Katılıyor	Hem Aktif, Hem İzleyici Olarak Katılıyor	Aktif, Ya da İzleyici Olarak Katılmıyor	Düşük	Orta	Yüksek	
AİSD	n	62	181	123	88	31	352	71
	%	13.66	39.87	27.09	19.38	6.83	77.53	15.64
	X	29.73	30.69	32.22	30.00	22.97	30.94	33.76
	s	7.89	8.70	6.92	8.02	9.37	7.70	6.82
ARSD	n	62	181	123	88	31	352	71
	%	13.66	39.87	27.09	19.38	6.83	77.53	15.64
	X	31.98	31.82	32.68	30.50	24.48	31.79	35.17
	s	6.50	6.06	5.32	6.30	7.34	5.68	3.58
AİSD ve ARSD	n	62	181	123	88	31	352	71
	%	13.66	39.87	27.09	19.38	6.83	77.53	15.64
	X	61.71	62.51	64.90	60.50	47.45	62.73	68.93
	s	10.57	12.39	10.22	11.74	13.50	10.64	8.54

AİSD : Aileden Algılanan Sosyal Destek

ARSD: Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek

AİSD VE ARSD : Aileden ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek

4.1 Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada birinci alt problem olarak *üniversite öğrencilerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, cinsiyetlerine ilişkin farklılık gösterip göstermediği* sorusuna cevap aranmıştır. Bu alt probleme cevap bulmak amacıyla analiz yapılan, öğrenciler

cinsiyetlerine göre n değerleri ile, “Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Destek Ölçeği”nden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları ve elde edilen t testi sonucu Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğe İlişkin t Testi Sonucu

Cinsiyet	n	\bar{X}	s	t	p
Kız	294	31.77	7.41	3.20**	.001
Erkek	160	29.14	8.85		

**p<.001

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin ailelerinden algıladıkları destek, cinsiyete göre kızlar lehine farklılaşmaktadır [$t_{(452)}=3.20, p<.001$]. Kız öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=31.77$), erkek öğrencilerin ortalamasından ($\bar{X}=29.14$) yüksektir. Diğer bir deyişle; kız öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyi, erkek öğrencilerinkinden anlamlı olarak yüksektir.

4.2 Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada ikinci alt problem olarak *üniversite öğrencilerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin ikamet durumlarına göre farklılık gösterip göstermediği* sorusuna yanıt aranmıştır. Bu alt probleme cevap bulmak için, öğrenciler aile/akraba yanında, yurttan ve öğrenci evinde ikamet etme durumlarına göre gruplandırılmıştır. İkamet durumlarına göre gruplandırılan öğrencilerin n değerleri ile, “Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Destek Ölçeği”nden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5 Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları

İkamet Durumu	n	\bar{X}	s
1.Aile ya da akraba yanında kalma	191	30.48	8.35
2.Öğrenci evinde kalma	153	30.44	8.06
3.Yurtta kalma	110	32.02	7.37

Tablo 5 incelendiğinde, ailelerinden en fazla destek algılayan grubun yurtta ikamet eden öğrenciler olduğu ($\bar{X}=32.02$), bunu çok az bir farkla aile ya da akrabalarının yanında ikamet eden öğrencilerin ($\bar{X}=30.48$) ve öğrenci evinde kalan öğrencilerin ($\bar{X}=30.44$) izlediği görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal desteğin, ikamet durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi uygulanarak incelenmiş ve bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6 Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	201.877	2	100.938		
Grup içi	29047.39	451	64.407	1.57	.21
Toplam	29249.26	453			

$p>.05$

Tablo 6’da yer alan bulgulara göre, öğrencilerin ailelerinden algıladıkları desteğin, ikamet durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonucu incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir [$F_{(2, 451)}=1.57, p>.05$]. Öğrencilerin algıladıkları sosyal desteğin, aile ya da akraba yanında veya arkadaşlarıyla birlikte öğrenci evinde veya yurttaki kalma durumlarına göre değişmediği gözlenmiştir.

4.3 Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada üniversite öğrencilerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, üniversitelerde ve bulunduğu sosyal çevrede etkinliklere katılma durumuna ilişkin farklılık gösterip göstermediği sorusuna cevap bulmak amacıyla, öğrenciler üniversitelerde ve bulunduğu sosyal çevredeki etkinliklere katılma durumlarına göre n değerleri ile, “Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Destek Ölçeği”nden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7 Öğrencilerin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları

Etkinliklere Katılma Durumu	n	\bar{X}	s
1.Bir veya daha fazla etkinliğe aktif olarak katılıyor.	62	29.73	7.89
2.Bir veya daha fazla etkinliğe izleyici olarak katılıyor.	181	30.69	8.70
3.Bu tür etkinliklere hem aktif hem de izleyici olarak katılıyor.	123	32.22	6.92
4. Bu tür etkinliklere aktif ya da izleyici olarak katılmıyor.	88	30.00	8.02

Tablo 7 incelendiğinde, aileden en fazla destek algılayan grubun üniversitelerde ve bulunduğu sosyal çevrede etkinliklere hem aktif hem de izleyici olarak katılan öğrenciler olduğu ($\bar{X}=32.22$), bunu çok az bir farkla bir veya daha fazlasına izleyici olarak katılan öğrencilerin ($\bar{X}=30.69$), bu tür etkinliklere aktif ya da izleyici olarak katılmayan öğrencilerin ($\bar{X}=30.00$) ve bir veya daha fazlasına aktif olarak katılan öğrencilerin ($\bar{X}=29.78$) izlediği görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal desteğin etkinliklere katılma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi uygulanarak incelenmiş ve bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8 Öğrencilerin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	377.176	3	125.725		
Grup içi	28872.09	450	64.160	1.96	.119
Toplam	29249.26	453			

$p>.05$

Tablo 8’de yer alan bulgulara göre, öğrencilerin ailelerinden algıladıkları desteğin, etkinliklere katılma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonucu incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. [$F_{(3, 450)} = 1.96, p>.05$]. Diğer bir deyişle, öğrencilerin algıladıkları sosyal desteğin, etkinliklere katılma durumlarına göre değişmediği görülmektedir.

4.4 Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada üniversite öğrencilerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, sosyal beceri düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediği sorusuna cevap bulmak amacıyla, öğrenciler düşük, orta, yüksek sosyal beceri düzeylerine göre gruplandırılmıştır. Gruplar belirlenirken yarım standart sapma ölçüt alınmıştır. Daha sonra sosyal beceri puanları düşük, orta ve yüksek olarak sosyal beceri düzeylerine göre gruplandırılan öğrencilerin n değerleri ile, "Ailelerinden Algıladıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları

Sosyal Beceri Düzeyleri	n	\bar{X}	s
1. Düşük	31	22.97	9.37
2. Orta	352	30.94	7.70
3. Yüksek	71	33.76	6.82

Tablo 9 incelendiğinde ailelerinden en fazla destek algılayan grubun, yüksek düzeyde sosyal becerileri olan öğrenciler olduğu ($\bar{X}=33.76$), bunu orta düzeyde sosyal becerileri olan ($\bar{X}=30.94$) ve düşük düzeyde sosyal becerileri olan öğrencilerin ($\bar{X}=22.97$) izlediği görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal desteğin, sosyal beceriye göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi uygulanarak incelenmiş ve bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	2530.501	2	1265.251		
Grup içi	26718.761	451	59.243	21.36***	.000
Toplam	29249.262	453			

***p<.0001

Tablo 10'da yer alan bulgulara göre, öğrencilerin ailelerinden algıladıkları desteğin, sosyal beceriye göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonucu incelendiğinde; gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. [$F_{(2,451)}=21.36$, $p<.0001$] Öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal desteğin, düşük, orta ve yüksek sosyal becerilerine göre değiştiği gözlenmiştir. Gruplar homojen olmaması nedeniyle farkın kaynağı Dunnett T3 Testi ile incelenmiştir ve bulgular Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Dunnett T3 Testi Sonucu

Sosyal Beceri Düzeyleri	Kategori	Ortalama Fark	Standart Hata	Anlamlılık Düzeyi	%99 Güvenlik aralığı		
					Alt Sınır	Üst Sınır	
1. Düşük	1	2	-7.9754***	1.4420	.000	-13.4365	-2.5144
		3	-10.7928***	1.6570	.000	-16.5832	-5.0025
2. Orta	2	1	7.9754***	1.4420	.000	2.5144	13.4365
		3	-2.8174***	1.0014	.000	-5.5401	-9.4643E-02
3. Yüksek	3	1	10.7928***	1.6570	.000	5.0025	16.5832
		2	2.8174***	1.0014	.000	9.464E-02	55401

***p<.0001

Tablo 11 incelendiğinde yüksek sosyal beceri düzeyine sahip olan öğrencilerin, düşük ve orta düzeyde sosyal beceriye sahip olan öğrencilere göre ailelerinden algıladıkları sosyal destek puanları anlamlı derecede daha yüksektir.

4.5 Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, cinsiyetlerine ilişkin farklılık gösterip göstermediği sorusunu cevaplandırmak için öğrencilerin cinsiyetlerine göre n değerleri ile, “Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Destek Ölçeği”nden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları ve elde edilen t testi sonucu Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğe İlişkin t-Testi Sonucu

Cinsiyet	n	\bar{X}	s	t	p
Kız	294	33.10	5.32	6.05***	.000
Erkek	160	29.48	6.48		

***p<.0001

Tablo 12 incelendiğinde, öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları destek, cinsiyete göre farklılaşmaktadır [$t_{(452)}=6,05$ p<.0001]. Kız öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=33.10$), erkek öğrencilerin ortalamasından ($\bar{X}=29.48$) yüksektir. Bu durum erkeklere göre, kız öğrencilerin arkadaşlarından daha fazla destek algıladıklarını göstermektedir.

4.6 Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin ikamet durumlarına göre farklılık gösterip göstermediği sorusuna cevap bulmak için, öğrenciler aile/akraba yanında, yurttan ve öğrenci evinde ikamet etme durumlarına göre gruplandırılmıştır. İkamet durumlarına göre gruplandırılan öğrencilerin n değerleri ile, “Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Destek Ölçeği”nden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13 Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları

İkamet Durumu	n	\bar{X}	s
1. Aile ya da akraba yanında kalma	191	31.68	6.23
2. Öğrenci evinde kalma	153	30.87	5.98
3. Yurttan kalma	110	33.39	5.32

Tablo 13 incelendiğinde, arkadaşlardan en fazla destek algılayan grubun yurttan ikamet eden öğrenciler olduğu ($\bar{X}=33.39$), bunu aile ya da akrabalarının yanında ikamet eden öğrencilerin izlediği ($\bar{X}=31.68$), en son ise öğrenci evinde kalan öğrencilerin ($\bar{X}=30.87$), yer aldığı görülmektedir. Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin, ikamet durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi uygulanarak incelenmiş ve bulgular Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14 Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	413.739	2	206.869		
Grup içi	15911.45	451	35.280	5.86**	.003
Toplam	16325.19	453			

**p<.001

Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları desteğin, ikamet durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonucu incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. [$F_{(2, 451)}=5.86$, $p<.001$]. Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin, aile ya da akraba yanında veya arkadaşlarıyla birlikte öğrenci evinde veya yurttaki kalma durumlarına göre değiştiği gözlenmiştir. Grupların homojen olması nedeniyle farkın kaynağı Scheffe Testi ile incelenmiş ve buna ilişkin sonuçlar Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15 Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Scheffe Testi Sonucu

İkamet Durumu	Kategori	Ortalama Fark	Standart Hata	Anlamlılık Düzeyi	%99 Güvenlik aralığı	
					Alt Sınır	Üst Sınır
1. Aile/akr. yanın. kalma	1	.8061	.6444	.458	-1.1597	2.7719
	3	-1.7155	.7109	.055	-3.8842	0.4532
2. Öğrenci evinde kalma	2	-.8061	.6444	.458	-2.7719	1.1597
	3	-2.5216**	.7425	.003	-4.7866	-0.2567
3. Yurttaki kalma	3	1.7155	.7109	.055	-0.4532	3.8842
	2	2.5216**	.7425	.003	0.2567	4.7866

**p<.001

Tablo 15 incelendiğinde yurtdışı ikamet eden öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanları hem aile/akrabalarının yanında kalan hem de öğrenci evinde kalan öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanlarından anlamlı derecede daha yüksektir.

4.7 Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, üniversitelerde ve bulunduğu sosyal çevrede etkinliklere katılma durumuna ilişkin farklılık gösterip göstermediği sorusuna cevap bulmak amacıyla, öğrenciler üniversitelerde ve bulunduğu sosyal çevredeki etkinliklere katılma durumlarına göre n değerleri ile, “Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Destek Ölçeği”nden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16 Öğrencilerin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları

Etkinliklere Katılma Durumları	n	\bar{X}	s
1. Bir veya daha fazla etkinliğe aktif olarak katılıyor.	62	31.98	6.50
2. Bir veya daha fazla etkinliğe izleyici olarak katılıyor.	181	31.82	6.06
3. Bu tür etkinliklere hem aktif hem de izleyici olarak katılıyor.	123	32.68	5.32
4. Bu tür etkinliklere aktif ya da izleyici olarak katılmıyor.	88	30.50	6.30

Tablo 16 incelendiğinde, arkadaştan en fazla destek algılayan grubun bu tür etkinliklere hem aktif hem de izleyici olarak katılan öğrenciler olduğu ($\bar{X}=32.68$), bunu çok az bir farkla bir veya daha fazlasına aktif olarak katılan öğrencilerin ($\bar{X}=31.98$), bir veya daha

fazlasına izleyici olarak katılan öğrencilerin ($\bar{X}=31.82$) ve bu tür etkinliklere aktif ya da izleyici olarak katılmayan öğrencilerin ($\bar{X}=30.50$) izlediği görülmektedir. Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin etkiliklere katılma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi uygulanarak incelenmiş ve bulgular Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17 Öğrencilerin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	246.588	3	82.196		
Grup içi	16078.60	450	35.730	2.30	.077
Toplam	16325.19	453			

$p>.05$

Tablo 17’de yer alan bulgulara göre, öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları desteğin, etkinliklere katılma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonucu incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. [$F_{(3, 450)}=2.30, p>.05$]. Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin etkinliklere katılma durumlarına göre değişmediği gözlenmiştir.

4.8 Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, sosyal beceri düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediği sorusuna cevap bulmak amacıyla, öğrenciler düşük, orta, yüksek sosyal beceri düzeylerine göre gruplandırılmıştır. Gruplar belirlenirken yarım standart sapma ölçüt alınmıştır. Daha sonra sosyal beceri puanları düşük, orta ve yüksek olarak sosyal beceri düzeylerine göre

gruplandırılan öğrencilerin n değerleri ile, “Arkadaşlarından Algıladıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları

Sosyal Beceri Düzeyleri	n	\bar{X}	s
1. Düşük	31	24.48	7.34
2. Orta	352	31.79	5.68
3. Yüksek	71	35.17	3.58

Tablo 18 incelendiğinde arkadaşlarından en fazla destek algılayan grubun, yüksek düzeyde sosyal becerileri olan öğrenciler olduğu ($\bar{X}=35.17$), bunu orta düzeyde sosyal becerileri olan ($\bar{X}=31.79$) ve düşük düzeyde sosyal becerileri olan öğrencilerin ($\bar{X}=24.48$) izlediği görülmektedir. Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin, sosyal beceriye göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi uygulanarak incelenmiş ve bulgular Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	2465.032	2	1232.516		
Grup içi	13860.157	451	30.732	40.10***	.000
Toplam	16325.189	453			

***p<.0001

Tablo 19’da yer alan bulgulara göre, öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları desteğin, sosyal beceriye göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonucu incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. [$F_{(2,451)}=40.10, p<.0001$] Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin, düşük, orta ve yüksek sosyal becerilerine göre değiştiği gözlenmiştir. Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin, düşük, orta ve yüksek sosyal becerilerine göre değiştiği gözlenmiştir. Grupların homojen olmaması nedeniyle farkın kaynağı Dunnett T3 Testi ile incelenmiştir ve bulgular Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Dunnett T3 Testi Sonucu

Sosyal Beceri Düzeyleri	Kategori	Ortalama Fark	Standart Hata	Anlamlılık Düzeyi	%99 Güvenlik aralığı		
					Alt Sınır	Üst Sınır	
1. Düşük	1	2	-7.3059***	1.0386	.000	-11.583	-3.0315
		3	-10.6851***	1.1934	.000	-15.0347	-6.3356
2. Orta	2	1	7.3059***	1.0386	.000	3.0315	11.5803
		3	-3.3792***	.7212	.000	-4.9354	-1.8231
3. Yüksek	3	1	10.6851***	1.1934	.000	6.3356	15.0347
		2	3.3792***	.7212	.000	1.8231	4.9354

*** $p<.0001$

Tablo 20 incelendiğinde yüksek sosyal beceri düzeyine sahip olan öğrencilerin, düşük ve orta düzeyde sosyal beceriye sahip olan öğrencilere göre arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanları anlamlı derecede daha yüksektir.

4.9 Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada daha önce ailelerinden ve arkadaşlarından olarak ayrı ayrı değerlendirilen sosyal destek, bu bölümde cinsiyete göre hem aileden hem de arkadaşlardan algılanan sosyal destek olarak birlikte değerlendirilmiştir. *Üniversite öğrencilerinin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, cinsiyetlerine ilişkin farklılık*

gösterip göstermediği sorusuna cevap bulmak amacıyla, öğrenciler cinsiyetlerine göre n değerleri ile, “Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Destek Ölçeği”nden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları ve elde edilen t testi sonucu Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğe İlişkin t Testi Sonucu

Cinsiyet	n	\bar{X}	s	t	p
Kız	294	64.86	10.15	5.33***	.000
Erkek	160	58.61	12.78		

***p<.0001

Tablo 21 incelendiğinde, öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları destek, cinsiyete göre kızlar lehine farklılaşmaktadır [$t_{(452)}=5,33$ p<.0001]. Kız öğrencilerin ortalaması ($\bar{X}=64.86$), erkek öğrencilerin ortalamasından ($\bar{X}=58.61$) yüksektir. Diğer bir deyişle; kız öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyi, erkek öğrencilerinkinden anlamlı olarak yüksektir.

4.10 Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada daha önce ailelerinden ve arkadaşlarından olarak ayrı ayrı değerlendirilen sosyal destek, bu bölümde ikamet durumlarına göre hem ailelerinden hem de arkadaşlarından algılanan sosyal destek olarak birlikte değerlendirilmiştir. Araştırmada *üniversite öğrencilerinin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin ikamet durumlarına göre farklılık gösterip göstermediği* sorusuna cevap bulmak için, öğrenciler aile/akraba yanında, yurttan ve öğrenci evinde ikamet etme durumlarına göre gruplandırılmıştır. İkamet durumlarına göre gruplandırılan öğrencilerin n

değerleri ile, “Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Destek Ölçeği”nden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22 Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları

İkamet Durumu	n	\bar{X}	S
1.Aile ya da akraba yanında	191	62.15	11.89
2.Öğrenci evi	153	61.37	11.65
3.Yurt	110	65.40	10.31

Tablo 22 incelendiğinde, arkadaşlarından en fazla destek algılayan grubun yurttan ikamet eden öğrenciler olduğu ($\bar{X}=65.40$), bunu aile ya da akrabalarının yanında ikamet eden öğrencilerin izlediği ($\bar{X}=62.15$), en son ise öğrenci evinde kalan öğrencilerin ($\bar{X}=61.37$), yer aldığı görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin, ikamet durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi uygulanarak incelenmiş ve bulgular Tablo 23’de sunulmuştur.

Tablo 23 Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası	1157.953	2	578.976		
Grup içi	59102.129	451	131.047	4.42*	.013
Toplam	60260.081	453			

*p<.05

Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları desteğin, ikamet durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonucu incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. [$F_{(2, 451)}=4.42, p<.05$]. Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin, aile ya da akraba yanında veya arkadaşlarıyla birlikte öğrenci evinde veya yurttta kalma durumlarına göre değiştiği gözlenmiştir. Grupların homojen olması nedeniyle farkın kaynağı Scheffe Testi ile incelenmiş ve Tablo 24’de sunulmuştur.

Tablo 24 Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Scheffe Testi Sonucu

İkamet Durumu	Kategori		Ortalama Fark	Standart Hata	Anlamlılık Düzeyi	%99 Güvenlik Aralığı	
						Alt Sınır	Üst Sınır
1. Aile/akr. yanın. kalma	1	2	.8381	1.2420	.796	-2.2122	3.8884
		3	-3.2573	1.3702	.060	-6.6223	.1078
2. Öğrenci evinde kalma	2	1	-.8381	1.2420	.796	-3.8884	2.2122
		3	-4.0954*	1.4310	.017	-7.6098	-.5809
3. Yurttta kalma	3	1	3.2573	1.3702	.060	-0.1078	6.6223
		2	4.0954*	1.4310	.017	0.5809	7.6098

* $p<.05$

Tablo 24 incelendiğinde yurttta ikamet eden öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanları hem aile/akrabalarının yanında kalan hem de öğrenci evinde kalan öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanlarından anlamlı derecede daha yüksektir.

4.11 Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada daha önce ailelerinden ve arkadaşlardan olarak ayrı ayrı değerlendirilen sosyal destek, bu bölümde ikamet durumlarına göre hem aileden hem de arkadaşlardan algılanan sosyal destek olarak birlikte değerlendirilmiştir. *Üniversite öğrencilerinin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, üniversitelerde ve bulunduğu*

sosyal çevrede etkinliklere katılma durumuna ilişkin farklılık gösterip göstermediği sorusuna cevap bulmak amacıyla, öğrenciler etkinliklere katılma durumlarına göre n değerleri ile, “Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Destek Ölçeği”nden aldıkları puanların ortalamaları, standart sapmaları Tablo 25’de sunulmuştur.

Tablo 25 Öğrencilerin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları

Etkinliklere Katılma Durumları	n	\bar{X}	s
1.Bir veya daha fazla etkinliğe aktif olarak katılıyor.	62	61.71	10.57
2.Bir veya daha fazla etkinliğe izleyici olarak katılıyor.	181	62.51	12.39
3.Bu tür etkinliklere hem aktif hem de izleyici olarak katılıyor.	123	64.90	10.22
4. Bu tür etkinliklere aktif ya da izleyici olarak katılmıyor.	88	60.50	11.74

Tablo 25 incelendiğinde, aileden ve arkadaştan en fazla destek algılayan grubun bu tür etkinliklere hem aktif hem de izleyici olarak katılan öğrenciler olduğu ($\bar{X}=64.90$), bunu çok az bir farkla bir veya daha fazlasına izleyici olarak katılan öğrencilerin ($\bar{X}=62.51$), bir veya daha fazlasına aktif olarak katılan öğrencilerin ($\bar{X}=61.71$) ve bu tür etkinliklere aktif ya da izleyici olarak katılmayan öğrencilerin ($\bar{X}=60.50$) izlediği görülmektedir. Genel olarak bakıldığında etkinliklere aktif ve izleyici olarak katılmayan öğrencilerin dışında kalan diğer öğrencilerin ise bu tür etkinliklere en az aktif yada izleyici olarak katılarak çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin etkinliklere katılma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi uygulanarak incelenmiş ve bulgular Tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 26 Öğrencilerin Etkinliklere Katılma Durumlarına Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	1089.240	3	363.080		
Grup içi	59170.841	450	131.491	2.76	.062
Toplam	60260.081	453			

$p > .05$

Tablo 26’da yer alan bulgulara göre, öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları desteğin, etkinliklere katılma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonucu incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. [$F_{(3,450)}=2.76, p > .05$]. Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin etkinliklere katılma durumlarına göre değişmediği gözlenmiştir.

4.12 Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlardan Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada *üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, sosyal beceri düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediği* sorusuna cevap bulmak amacıyla, öğrenciler düşük, orta, yüksek sosyal beceri düzeylerine göre gruplandırılmıştır. Gruplar belirlenirken yarım standart sapma ölçüt alınmıştır. Daha sonra sosyal beceri puanları düşük, orta ve yüksek olarak sosyal beceri düzeylerine göre gruplandırılan öğrencilerin n değerleri ile, “Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Destek Ölçeği” puanlarının ortalamaları, standart sapmaları Tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 27 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Dağılımları

Sosyal Beceri Düzeyleri	n	\bar{X}	s
1. Düşük	31	47.45	13.50
2. Orta	352	62.73	10.64
3. Yüksek	71	68.93	8.54

Tablo 27 incelendiğinde ailelerinden ve arkadaşlarından en fazla destek algılayan grubun, yüksek düzeyde sosyal becerileri olan öğrenciler olduğu ($\bar{X}=68.93$), bunu orta düzeyde sosyal becerileri olan ($\bar{X}=62.73$) ve düşük düzeyde sosyal becerileri olan öğrencilerin ($\bar{X}=47.45$) izlediği görülmektedir. Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin, sosyal beceriye göre anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi uygulanarak incelenmiş ve bulgular Tablo 28'de sunulmuştur.

Tablo 28 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	9.962.858	2	4981.429		
Grup içi	50297.223	451	111.524	44.67***	.000
Toplam	60260.081	453			

***p<.0001

Tablo 28’de yer alan bulgulara göre, öğrencilerin algıladıkları desteğin, sosyal beceriye göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonucu incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. [$F_{(2,451)}=44.67, p<.0001$]. Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin, düşük, orta ve yüksek sosyal becerilerine göre değiştiği gözlenmiştir. Grupların homojen olmaması nedeniyle farkın kaynağı Dunnett T3 Testi ile incelenmiştir ve bulgular Tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29 Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Ailelerinden Algıladıkları Desteğin Karşılaştırılmasına İlişkin Dunnett T3 Testi Sonucu

Sosyal Beceri Düzeyleri	Kategori		Ortalama Fark	Standart Hata	Anlamlılık Düzeyi	%99 Güvenlik aralığı	
						Alt Sınır	Üst Sınır
1. Düşük	1	2	-15.2813***	1.9785	.000	-23.1511	-7.4115
		3	-21.4780***	2.2734	.000	-29.6624	-13.2935
2. Orta	2	1	15.2813***	1.9785	.000	7.4115	23.1511
		3	-6.1966***	1.3739	.000	-9.6751	-2.7182
3. Yüksek	3	1	21.4780***	2.2734	.000	13.2935	29.6624
		2	6.1966***	1.3739	.000	2.7182	9.6751

*** $p<.0001$

Tablo 29 incelendiğinde yüksek sosyal beceri düzeyine sahip olan öğrencilerin, düşük ve orta düzeyde sosyal beceriye sahip olan öğrencilere göre ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanları anlamlı derecede daha yüksektir.

5. TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin cinsiyet, ikamet, sosyal etkinliklere katılma gibi çeşitli durumları ve sosyal beceri puanları açısından sosyal destek algılarına ilişkin bulguların tartışma ve yorumuna yer verilmiştir.

5.1 Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmada üniversite öğrencilerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, cinsiyetlerine ilişkin farklılık gösterip göstermediği bir alt problem olarak ele alınmıştır. Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre aileden algıladıkları sosyal destek puanlarının farklılaştığı görülmektedir. Diğer araştırma bulguları incelendiğinde; öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal desteğin cinsiyete göre karşılaştırılmasında erkekler lehine anlamlı farklılıklar yansıtan araştırma (Taysi, 2000) bulgularının yanında, fark olmadığını gösteren araştırmalar da (Ünlü, 2001; Elbir, 2000) bulunmaktadır. Bu durum araştırmada varılan sonuçlar ile tutarlılık göstermemektedir.

Araştırma sonucuna göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ailelerinden daha fazla destek algıladıkları görülmektedir. Kızlar erkeklere göre kendilerini daha fazla açmaları (Ekebaş, 1994; Selçuk, 1988) nedeniyle, erkeklere göre daha fazla ailelerinden sosyal destek algılıyor olabilirler. Bir başka deyişle, kızların sorunlarını erkeklere göre daha fazla açma eğiliminde olmaları nedeniyle, kızların erkeklere göre aileleri ile olan ilişkileri de daha önem kazanmış olabilir. Ayrıca, kız öğrenciler batı kültüründen farklı olarak ailelerine daha bağımlı olmaları nedeniyle, kızların erkeklere göre daha fazla ailelerinden sosyal destek algıladıkları sonucuna varılabilir. Bu bulgunun bir diğer açıklaması ise, kızlar

erkeklere göre aileleri ile ilişkilerinde kendilerini daha rahat hissediyor olabilirler. Buna bağlı olarak da ailelerinden daha fazla sosyal destek algılıyor olabilirler.

5.2 Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmada ikinci alt problem olarak, üniversite öğrencilerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin ikamet durumlarına göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırmada ikamet durumlarının üniversite öğrencilerinin aileden algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile önemli bir ilintisinin olup olmadığı ortaya konmak istenmiştir. Gruplar arası aritmetik ortalamalar dikkate alındığında yurttan kalan öğrencilerin ailelerinden daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmektedir. Ancak, üniversite öğrencilerinin aileden algıladıkları sosyal destek puanları ile ikamet durumları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde; öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal desteğin ikamet durumuna göre karşılaştırılmasında aile yanında kalan öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar yansıtan araştırma (Erim, 2001) bulgularının yanında, aileleri yanında kalmayan öğrenciler lehine (Maşrabacı, 1989) olan araştırmalar da görülmektedir. Ayrıca, sosyal desteğin ikamet durumuna göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık olmadığını gösteren (Taysi, 2000) araştırmalar da bulunmaktadır. Araştırma bulgusu sosyal desteğin ikamet durumuna göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık bulmayan araştırmalar ile tutarlılık göstermektedir.

Araştırma sonucuna göre, üniversite öğrencileri gerek ailesinin/akrabasının yanında olsun, gerekse onlardan uzakta olsun ailesinden ihtiyaç duyduğu desteği görmekte sıkıntı yaşamıyor olabilirler. Üniversite öğrencileri nerede ikamet ediyor olurlarsa olsunlar ailelerin onlara aynı oranda destek sağladıkları sonucuna varılabilir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin içinde buldukları gelişim döneminin gereği olarak, bir gruba ait olmaya çaba göstermeleri ve aileden bağımsız hareket etmeleri nedeniyle de ikamet edilen yerin aileden algılanan sosyal destek üzerinde etkisinin olmadığı düşünülebilir.

5.3 Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmada üniversite öğrencilerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, üniversite ve sosyal ortamlarındaki etkinliklere katılma durumuna ilişkin farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Elde edilen bulguya göre öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal desteğin etkinliklere katılma durumlarına göre değişmediği gözlenmiştir.

Öğrencilerin üniversite ve sosyal ortamlarındaki etkinliklere katılma durumları ile aileden algılanan sosyal destek düzeylerini ele alan bir çalışmaya rastlanmamış olmakla birlikte, sosyal ağın zenginliği bağlamında Aydın (1989) aile üyelerinin sosyal ağda daha az yer aldığını, zamanla aile üyelerinin sayısında da bir azalma olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle de üniversite öğrencilerinin üniversite ve sosyal ortamlarındaki etkinliklere katılımlarında ailenin bir katkısı olmamış olabilir. Ayrıca, Taylor (1994) sosyal desteğin etkililiğinde sosyal ağın nasıl kullandığının önemli olduğunu ve Lepore (1994) sosyal ağların tümünün destekleyici olmadığını sadece bireylerin hayat koşullarını desteklemeye yönelik olanların dikkate alınmasının gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak, öğrencilerin üniversite ve sosyal ortamlarındaki etkinliklere katılma durumlarında sosyal ağlarının etkisinin incelenmemesi ve öğrencilere bilgi toplama aracında sadece etkinliklere aktif olarak katılıp katılmadıklarının sorulması nedenlerinden dolayı araştırmada anlamlı bir farklılık çıkmamış olabilir.

5.4 Öğrencilerin Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmada üniversite öğrencilerinin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, sosyal beceri düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediği ele alınmıştır. Elde edilen bulguya göre üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine göre ailelerinden algıladıkları sosyal destek puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek puanları; düşük ve orta düzeyde

sosyal becerilere sahip olana öğrencilere göre yüksek düzeyde sosyal becerilere sahip olan öğrenciler lehine farklılaşmaktadır.

Literatür incelendiğinde, aileden algılanan sosyal destek ile sosyal beceriyi karşılaştıran bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte, Budak (1999) çalışmasında lise öğrencilerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile problem çözme becerilerini karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda, ailelerden algılanan sosyal destek arttıkça problem çözme becerilerinin de arttığını saptamıştır. Ayrıca, stres, ruh sağlığı ile ailelerden algılanan sosyal destek arasında ters yönde ilişkinin olduğunu gösteren (Banaz, 1992; Bayram, 1999; Anıl, 1999) araştırmalar da bulunmaktadır. Ruh sağlığının bir belirleyicisi olan intihar konusunda da Tüzün (1997) intiharın en güçlü yordayıcılarından biri olarak aileden algılanan sosyal destek olduğunu saptamıştır.

Araştırma sonucuna göre yüksek sosyal becerilere sahip üniversite öğrencileri daha fazla ailelerinden sosyal destek algılamaktadırlar. Buna göre genç, ailesi ile sosyal iletişimine önem vererek, onlarla duygularını paylaşarak; çözüm bekleyen sorunlarına ve gelecek ile ilgili beklentilerine ailesinin daha fazla ilgi göstermesini sağlayabilir. Gencin ailesi ile kurduğu ilişkilerde yüksek sosyal becerilere sahip olması ile aile de genci daha iyi tanıyabilme ve ona yardımcı olabilme olanağına kavuşabilir. Böylece, genç ailesinden de daha fazla destek alabilir.

5.5 Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmada üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, cinsiyetlerine ilişkin farklılık gösterip göstermediği ele alınmıştır. Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin arkadaşlardan algıladıkları sosyal destek puanları ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark vardır.

Öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin cinsiyete göre karşılaştırılmasında erkekler lehine anlamlı farklar bulan araştırmaların (Taysi, 2000) yanında, kızlar lehine anlamlı farklar bulan araştırmalar da Elbir (2000) bulunmaktadır. Ayrıca, fark olmadığını gösteren araştırmalara da (Güngör D, 1996) rastlanmaktadır.

Hays ve Oxley (1986) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada kızların erkeklere göre daha fazla arkadaşları ile görüştiklerini ve daha çok duygusal ve bilişsel destek aldıklarını gözlemişlerdir (akt:Şahin D., 1999). Araştırma bulguları erkeklere göre kızlar lehine anlamlı farklılıklar bulan araştırmalar ile tutarlılık göstermektedir.

Araştırma sonucuna göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre arkadaşlarından daha fazla destek algıladıklarını görülmektedir. Bu bulgu çerçevesinde; kızların arkadaşlık ilişkilerinin erkeklere göre daha önem kazandığı düşünülebilir. Kızların erkeklere göre sorunlarını arkadaşlarıyla daha fazla paylaşma eğiliminde oldukları söylenebilir. Nitekim öğrencilerin kendini açma eğilimleriyle ilgili araştırma bulguları (Ekebaş, 1994; Selçuk, 1988) kızların erkeklere göre kendilerini daha fazla açtıklarını yansıtmaktadır. Yani, kızların erkeklere göre sorunlarını daha fazla arkadaşları ile paylaştıkları sonucuna varılabilir. Bu nedenle de, kızlar erkeklere göre daha fazla arkadaşlarından sosyal destek alıyor olabilirler. Ayrıca, kızlar arkadaşlık ilişkilerini başlatma ve sürdürmede erkeklere göre kendilerini daha rahat hissediyor olabilirler. Bu nedenle de arkadaşlarından daha fazla sosyal destek algıladıkları sonucuna da varılabilir.

5.6 Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmada ele alınan bir diğer alt problem, üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin ikamet durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğidir. Araştırmada ikamet durumlarının üniversite öğrencilerinin arkadaşlardan algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile önemli bir ilintisinin olup olmadığı ortaya konmak istenmiştir. Elde edilen bulguya göre üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları

sosyal destek puanları ile ikamet durumları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre, yurttan ikamet eden öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanları hem aile/akrabalarının yanında kalan hem de öğrenci evinde kalan öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ile arkadaşlardan ve ailelerden algılanan sosyal destek düzeylerini incelediği çalışmada Taysi (2000) arkadaşlardan algılanan sosyal destek üzerinde ikamet durumunun etkisinin anlamlı bulunmadığını saptanmıştır. Bu durum araştırmada varılan sonuçlar ile tutarlılık göstermemektedir.

Araştırma sonucuna göre yurttan kalan öğrenciler aile/akrabası yanında kalan ve öğrenci evinde kalan öğrencilere göre daha fazla arkadaşlarından sosyal destek algılamaktadırlar. Bu bulgunun bir açıklaması, yurt ortamının benzer yaşantıları geçiren veya geçirmiş akran gruplarından oluşması ve gençlik döneminin bir gereği olarak gençlerin arkadaşlık ilişkilerine daha fazla önem vermelerinden dolayı gerek aile/akrabası yanında kalanlara gerekse öğrenci evinde kalanlara göre arkadaşları ile sosyal ilişkilere girmeleri daha kolay olabilir. Bu nedenle de yurttan kalan öğrenciler ailesi/akrabası yanında kalanlara ve öğrenci evinde kalanlara göre arkadaşlarından daha fazla sosyal destek algılıyor olabilirler.

5.7 Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, üniversite ve sosyal ortamlarındaki etkinliklere katılma durumunun farklılık gösterip göstermediğine ilişkin anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Öğrencilerin üniversite ve sosyal ortamlarındaki etkinliklere katılma durumları ile arkadaşlardan algılanan sosyal destek düzeylerini ele alan çalışma olmamakla birlikte sosyal ağlar bağlamında Taylor (1994) sosyal desteğin etkililiğinde sosyal ağını nasıl kullandığının önemli olduğunu ve Lepore (1994) sosyal ağların tümünün destekleyici

olmadığını sadece bireylerin hayat koşullarını desteklemeye yönelik olanların dikkate alınmasının gerektiğini belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçlarının bir açıklaması, öğrencilerin üniversite ve sosyal ortamlarındaki etkinliklere katılma durumlarında sosyal ağlarının etkisinin incelenmemesi ve öğrencilere bilgi toplama aracında sadece etkinliklere aktif olarak katılıp katılmadıklarının sorulması nedenlerinden dolayı araştırmada anlamlı bir farklılık çıkmamış olabilir.

5.8 Öğrencilerin Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmada üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, sosyal beceri düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediği ele alınmıştır. Bu bulguya göre, üniversite öğrencilerinin arkadaşlardan algıladıkları sosyal destek puanları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin arkadaşlardan algıladıkları sosyal destek puanlarının; düşük, orta düzey sosyal becerilere göre, yüksek sosyal beceriler lehine farklılaştığı bulunmuştur.

Literatür incelendiğinde, arkadaşlardan algılanan sosyal destek ile sosyal beceriyi karşılaştıran bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte, Budak (1999) çalışmasında lise öğrencilerinin arkadaşlardan algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile problem çözme becerilerini karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda, arkadaşlardan algılanan sosyal destek arttıkça problem çözme becerilerinin de arttığını saptamıştır. Ayrıca, ruhsal problemler ile ilgili yapılan çalışmalar da (Bayram 1999; Anıl, 1999) ruhsal problemleri olmayanlar lehine olanlara göre daha fazla sosyal destek algısının arttığı bulunmuştur. Ruh sağlığının bir belirleyicisi olarak intihar konusunda da Tüzün (1997) intiharın en güçlü yordayıcılarından birisinin arkadaşlardan algılanan sosyal destek olduğunu saptamıştır.

Araştırma sonucuna göre yüksek sosyal becerilere sahip üniversite öğrencileri daha fazla arkadaşlarından sosyal destek algılamaktadırlar. Buna göre genç, arkadaşları ile sosyal

iletişimine önem vererek, onlarla duygularını paylaşarak; çözüm bekleyen sorunlarına ve gelecek ile ilgili beklentilerine arkadaşlarının da ilgi göstermesini sağlayabilir. Gencin arkadaşları ile kurduğu ilişkilerde yüksek sosyal becerilere sahip olması ile arkadaş çevresi de genci daha iyi tanıyabilme ve ona yardımcı olabilme olanağına kavuşabilir. Böylece, genç arkadaşlarından da daha fazla destek görebilir.

5.9 Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmada üniversite öğrencilerinin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, cinsiyetlerine ilişkin farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin aileden ve arkadaşlardan algıladıkları sosyal destek puanları ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark vardır.

Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal desteğin karşılaştırılmasında kızlar lehine anlamlı farklar bulan araştırmaların (Sarason, Levine, Basham ve Sarason, 1983; Güngör D, 1996; Taysi, 2000; Kim, 2001; Colarossi, 2001) yanında anlamlı fark olmadığını gösteren araştırmalar da (Çakıl, 1993; Erim, 2001) görülmektedir.

Araştırma sonucuna göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ailelerinden ve arkadaşlarından daha fazla destek algıladıklarını görülmektedir. Bu bulgunun bir açıklaması kızların aileleri ve arkadaşları ile ilişkilerinin erkeklere göre daha önem kazanmış olması olabilir. Kızların erkeklere göre, sorunlarını aileleriyle ve arkadaşlarıyla daha fazla paylaştıkları sonucuna varılabilir. Ayrıca, kızların erkeklere göre kendilerini daha fazla açmaları (Ekebaş, 1994; Selçuk, 1988) nedeniyle de, erkeklere göre daha fazla ailelerinden ve arkadaşlarından sosyal destek algılıyor olabilirler. Bu bulgunun diğer açıklaması ise, kız öğrencileri erkek öğrencilere göre hem aileleri hem de arkadaşları ile ilişkilerinde kendilerini rahat hissediyor olabilirler. Bunun sonucunda da destek algılarının erkeklere göre daha yüksek çıktığı sonucuna varılabilir.

5.10 Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin İkamet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmada ele alınan bir diğer alt problem, üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin ikamet durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğidir. Araştırmada ikamet durumlarının üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile önemli bir ilintisinin olup olmadığı ortaya konmak istenmiştir. Elde edilen bulguya göre üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanları ile ikamet durumları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre, yurttan ikamet eden öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanları hem aile/akrabalarının yanında kalan hem de öğrenci evinde kalan öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanlarından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Literatür incelendiğinde, sadece Taysi (2000)'nin çalışmasında sosyal destek düzeyi ile ikamet durumunun karşılaştırıldığı gözlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ile arkadaşlardan ve ailelerden algılanan sosyal destek düzeylerinin incelediği çalışmada arkadaşlardan algılanan sosyal destek üzerinde ikamet türünün etkisinin anlamlı bulunmadığı saptanmıştır. Bu durum araştırmada varılan sonuçlar ile tutarlılık göstermemektedir.

Araştırma sonucuna göre yurttan kalan öğrenciler aile/akrabası yanında kalan ve öğrenci evinde kalan öğrencilere göre daha fazla ailelerinden ve arkadaşlarından sosyal destek algılamaktadırlar. Bu bulgunun bir açıklaması, bağımsızlığın kazanıldığı gençlik döneminde gençler arkadaşlık ilişkilerini geliştirirken, bağımsızlıklarını kazanma sürecinde de (Hortaçsu, 1997) ailelerinin desteğine de ihtiyaç duymaktadırlar. Ayrıca, yurt ortamında kalan öğrencilerin ailelerinden uzak oluşlarıyla birlikte bağımsızlıklarını kazanmaları süreçleri hızlanıyor olabilir. Bu nedenlerden dolayı da yurttan kalan öğrenciler bağımsızlıklarını ailesi/akrabası yanında kalanlara ve öğrenci evinde kalanlara göre daha çabuk kazanıyor olabilirler. Bunun sonucunda da yurttan kalan öğrenciler ailesi/akrabası

yanında kalanlar ve öğrenci evinde kalanlara göre hem ailelerinden hem de arkadaşlarından daha fazla sosyal destek algılıyor olabilirler. Yani, arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesi ve bağımsızlığın kazanılması ile aile desteğine de duyulan ihtiyaç sonucunda yurttan kalanlar lehine sosyal destek algısını artmış olabileceği sonucuna varılabilir.

5.11 Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada üniversite öğrencilerinin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, etkinliklere katılma durumuna ilişkin farklılık gösterip göstermediğine ilişkin anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Öğrencilerin üniversite ve sosyal ortamlarındaki etkinliklere katılma durumları ile arkadaşlardan algılanan sosyal destek düzeylerini ele alan çalışma olmamakla birlikte sosyal ağlar bağlamında Aydın (1989) aile üyelerinin sosyal ağda daha az yer aldığını, Taylor (1994) sosyal desteğin etkililiğinde sosyal ağını nasıl kullandığının önemli olduğunu ve Lepore (1994) sosyal ağların tümünün destekleyici olmadığını sadece bireylerin hayat koşullarını desteklemeye yönelik olanların dikkate alınmasının gerektiğini belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçlarının bir açıklaması, öğrencilerin üniversite ve sosyal ortamlarındaki etkinliklere katılma durumlarında sosyal ağlarının etkisinin incelenmemesi ve öğrencilere bilgi toplama aracında sadece etkinliklere aktif olarak katılıp katılmadıklarının sorulması nedenlerinden dolayı araştırmada anlamlı bir farklılık çıkmamış olabilir.

5.12 Öğrencilerin Ailelerinden ve Arkadaşlarından Algıladıkları Sosyal Desteğin Sosyal Beceri Düzeylerine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırmada üniversite öğrencilerinin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeylerinin, sosyal beceri düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediği ele

alınmıştır. Elde edilen bulguya göre üniversite öğrencilerinin aileden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin aileden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanlarının; düşük, orta düzey sosyal becerilere göre, yüksek sosyal beceriler lehine farklılaştığı bulunmuştur.

Literatür incelendiği, Cohen, Sherrod, Clark (1986); Kessler ve ark (1992) sosyal desteğin; sosyal becerilere göre farklılaştığını ifade etmişlerdir. Bu bulgular araştırma sonucu ile de tutarlılık göstermektedir. Sosyal beceriyi karşılaştıran çalışmaların yanında sosyal destek artıkça problem çözme becerilerinin arttığını ortaya koyan çalışmalar da vardır (Sarason, Sarason ve Sharir, 1986; Budak, 1999).

Araştırma sonucuna göre yüksek sosyal becerilere sahip üniversite öğrencileri daha fazla ailelerinden ve arkadaşlarından sosyal destek algılamaktadırlar. Buna göre genç, ailesi ve arkadaş çevresinde sosyal iletişimine önem vererek, onlarla duygularını paylaşarak; çözüm bekleyen sorunlarına ve gelecek ile ilgili beklentilerine ailesinin ve arkadaşlarının daha fazla ilgi göstermesini sağlayabilir. Gencin ailesi ve arkadaşları ile kurduğu ilişkilerde yüksek sosyal becerilere sahip olması ile aile ve arkadaşları da genci daha iyi tanıyabilme ve ona yardımcı olabilme olanağına kavuşabilir. Böylece, genç ailesinden ve arkadaşlarından da daha fazla destek alabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada bireyin psikolojik sağlamlığına ve çevreye uyumuna yön veren özelliklerden sosyal destek; cinsiyet, ikamet durumu, etkinliklere katılma durumu ve sosyal beceri değişkenleri ile birlikte inceleme konusu edilmiştir.

Aşağıda bu araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılabilecek genel sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre sosyal destek düzeyleri karşılaştırıldığında, cinsiyete göre ailelerinden, arkadaşlarından ve her ikisinden birlikte algıladıkları sosyal destek düzeylerinde kızlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Kız öğrencilerinin aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek düzeyleri, erkek öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek görünmektedir. Buna göre kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre aileden ve arkadaşlarından daha fazla sosyal destek algıladıkları bulunmuştur. Kız öğrencilerin daha fazla sosyal destek algılamasında yine kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla kendilerini açmalarının etkisinin olabileceği değerlendirilmektedir. Bu nedenle, erkek öğrencilere yönelik olarak kendini açma konusunda da sosyal beceri eğitimi verilebilir. Ayrıca, doğrudan verilen rehberlik hizmetlerinin yanı sıra, öğrencilerin sağlıklı psikolojik gelişimleri için, ana babalar tarafından da dolaylı olarak özellikle erkek öğrencilerin sosyal destek algılamalarını artırıcı rehberlik çalışmaları yapılabilir. Üniversite rehberlik birimleri de anne babalara yönelik olarak da aile eğitim seminerleri ve konferanslar düzenleyebilirler.

İkamet durumları açısından üniversite öğrencilerinin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri karşılaştırıldığında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ancak, yurttan kalan öğrencilerin hem sadece arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek, hem de ailelerinden ve

arkadaşlarından birlikte algıladıkları toplam sosyal destek düzeyleri diğer ikamet durumlarında olan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgular ışığında; özellikle ailesi/akrabası yanında kalan öğrencilere yönelik olarak üniversitelerin rehberlik araştırma merkezleri, aileler ile iletişim kurarak sosyal destek algılarını geliştirmelerine yardımcı olacak konferans, grup rehberliği çalışmaları, aile eğitim seminerleri gibi hizmetler verebilirler. Bunun yanı sıra ailesi yanında kalan öğrenciler, yurttan veya öğrenci evlerinde kalan öğrenciler gibi farklı özellikler taşıyan öğrencilerin üniversiteye uyum sağlayabilmeleri için özel amaçlı sosyal destek algılamalarını geliştirici psikolojik eğitim grupları kurulabilir. Bu hizmetlerin öğrencilerin sosyal destek algılarını artıracığı değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, üniversite ortamında ve sosyal çevresindeki etkinliklere katılma durumu açısından üniversite öğrencilerinin ne ailelerinden ne arkadaşlarından ne de her ikisinden birlikte algıladıkları sosyal destek puanları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Bu çalışmada böyle bir sonuca ulaşılabilmesiyle birlikte ileride yapılacak çalışmalarda ek bazı incelemeler gerçekleştirilebilir. Şöyle ki;

1. Sosyal desteğin etkinliklere göre değişiklik gösterip göstermediğini farklı örneklerde incelenebilir.
2. Üniversite öğrencilerinin üniversite ortamında ve sosyal çevrelerindeki hangi etkinliklere katıldıkları ve katılmadıkları, bu tür etkinliklere katılmalarında ne tür engellerle karşılaştıkları araştırılabilir.
3. Öğrencilerin sosyal destek kaynakları yarı yapılandırılmış veya yapılandırılmamış mülakat tekniği, açık uçlu soruların olduğu anketler kullanılarak araştırılabilir. Böylece, sosyal destek kaynaklarının öğrencilerin sosyal çevrelerindeki etkinliklere katılma durumlarına etkisi konusunda farklı teknikler uygulanarak da bilgi toplanabilir.

Sosyal beceri düzeyleri açısından üniversite öğrencilerinin sosyal destek algıları karşılaştırıldığında, yüksek düzeyde sosyal becerilere sahip öğrencilerin hem aileden, hem arkadaşlardan, hem de her ikisinden birlikte algılanan sosyal destek düzeyleri düşük ve orta düzeyde sosyal becerilere sahip olanlardan anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Buna göre, yüksek sosyal beceriye sahip olan öğrenciler düşük ve orta düzey sosyal beceriye sahip olan öğrencilere göre daha fazla sosyal destek algılamışlardır. Bulgular çerçevesinde, ileride yapılacak çalışmalarda ek bazı incelemeler gerçekleştirilebilir. Şöyle ki;

1. Sosyal becerileri düşük olup kendini geliştirmeye ihtiyaç duyan öğrencilere yönelik profesyoneller tarafından yürütülen destek programları geliştirilebilir.
2. Üniversitelerde öğrencilerin etkileşimlerini ve sosyal becerilerini geliştiren kulüp çalışmaları zenginleştirilebilir. Öğrenciler bu tür etkinliklere katılma konusunda cesaretlendirilebilir.
3. Sosyal beceriyi geliştirici paket programlar hazırlanarak etkisi sınanabilir. Konuyla ilgilenen akademisyen ve rehberlik birimlerinde çalışanlar sosyal destek algısını artırmaya yönelik yürütülecek bir sosyal beceri eğitiminin öğrencilerin sosyal destek algıları üzerinde etkisini araştırarak bir deneysel çalışma yapabilirler.
4. Üniversite öğrencileri üniversite yaşamlarının başlangıcında sosyal destek algıları ve sosyal becerileri açısından gözlemlendikten sonra da, üniversite yaşamları boyunca da boylamsal araştırmalar çerçevesinde de izlenebilir. Böylece, üniversite yaşamının gençler üzerindeki etkileri daha sağlıklı olarak incelenebilir.
5. Üniversite öğrencilerinin sosyal destek algılarının sosyal becerileri üzerindeki etkileri ile ilgili niteliksel bir çalışma yürütülebilir.

EK A. AİLEDEN ALGILANAN SOSYAL DESTEK ÖLÇEĞİ

(Aşağıda ölçeğin bazı ifadeleri sunulmuştur)

		Evet	Hayır	Kısmen
1.	Ailem ve akrabalarım gerektiğinde bana manen destek olurlar.	()	()	()
3.	İnsanların çoğu ailelerine benim kendi aileme olduğumdan daha yakındır.	()	()	()
4.	En yakın aile fertlerime derdimi anlattığımda bunun onları rahatsız ettiğini düşünürüm.	()	()	()
6.	Ailem özel ilgilerimin çoğunu paylaşır.	()	()	()
8.	Ailemin sevgi ve yakınlığına güvenirim	()	()	()
10.	Ailem ve ben düşüncelerimizi birbirimize açıkça söyleriz.	()	()	()
12.	Aile fertlerim sevgi ve yakınlığa ihtiyaç duyduklarında beni ararlar.	()	()	()
15.	Ailemdeki kişiler, nasıl davranacakları ya da bazı şeyleri nasıl yapacakları konusunda benim fikirlerimden yararlanırlar.	()	()	()
17.	Aile fertlerim canları sıkıldığında beni ararlar.	()	()	()
18.	Aile fertlerimin, sorunlarını çözmede kendilerine yardımcı olduğumu düşündüklerini hissediyorum.	()	()	()
20.	Daha farklı bir ailem olmasını isterdim.	()	()	()

EK B. ARKADAŞLARDAN ALGILANAN SOSYAL DESTEK ÖLÇEĞİ

(Aşağıda ölçeğin bazı ifadeleri sunulmuştur)

		Evet	Hayır	Kısmen
1.	Arkadaşlarım gerektiğinde bana manen destek olurlar.	()	()	()
3.	Arkadaşlarım düşüncelerimi duymaktan hoşlanır.	()	()	()
4.	Bazı arkadaşlarım, sorunları olduğunda ya da öğüde ihtiyaç duyduklarında bana gelirler.	()	()	()
6.	Arkadaşlarımdan birinin bana kızdığını hissedersen bunu ona belli etmem.	()	()	()
8.	Kendimi kötü hissettiğimde arayabileceğim ve daha sonra bundan pişmanlık duymayacağım bir arkadaşım var.	()	()	()
10.	Arkadaşlarım kişisel ihtiyaçlarımı anlayışla karşılarlar.	()	()	()
12.	Sorunlarımı çözmeye arkadaşlarım bana oldukça yardım ederler.	()	()	()
14.	Arkadaşlarım, nasıl davranacakları ya da bazı şeyleri nasıl yapacakları konusunda benim fikirlerimden yararlanırlar.	()	()	()
15.	Arkadaşlarıma sırlarımı açtığımda kendimi huzursuz hissedirim.	()	()	()
17.	Arkadaşlarımdan, sorunlarımı çözmeye kendilerine oldukça yardımcı olduğumu, düşündüklerimi hissediyorum.	()	()	()
18.	Başka insanların aksine benim hiç bir arkadaşımınla aramda fazla yakın bir ilişki yoktur.	()	()	()
20.	Daha farklı arkadaşlarımdan olmasını isterdim.	()	()	()

EK C. SOSYAL BECERİ ENVANTERİ

(Aşağıda envanterin bazı ifadeleri sunulmuştur)

		Bana çok uygun	Bana uygun	Bana biraz uygun	Bana pek uygun değil	Bana hiç uygun değil
1.	Üzüntülü ve mutsuz olduğum zaman başkalarının bunu anlaması zordur.	()	()	()	()	()
2.	İnsanlar konuşurken onların hareketlerini izlemeye de onları dinlediğim kadar zaman ayırırım.	()	()	()	()	()
3.	Sevmediğim insanlara karşı olan duygularımı ne kadar saklamaya çalışsam da onlar sevmediğimi anlarlar.	()	()	()	()	()
4.	Arkadaşların bir araya geldiği eğlence toplantıları düzenlemekten hoşlanırım.	()	()	()	()	()
5.	Başkaları tarafından eleştirilmek veya azarlanmak beni pek rahatsız etmez.	()	()	()	()	()
6.	Genç-yaşlı, zengin ve yoksul her türlü insanla birlikte kendimi rahat hissedirim.	()	()	()	()	()
7.	Pek çok insandan daha hızlı konuşurum.	()	()	()	()	()
8.	Çok az insan benim kadar duyarlı ve anlayışlıdır.	()	()	()	()	()
9.	Komik bir hikaye anlattığımda yada şaka yaptığımda çoğunlukla kendimi gülmekten alkoyamam.	()	()	()	()	()
10.	İnsanların beni iyice tanımaları çok zaman alır.	()	()	()	()	()
11.	Benim zevk ve üzüntümün en büyük kaynağı diğer insanlardır.	()	()	()	()	()
12.	Bir grup arkadaşımınla birlikte olduğum zaman genellikle grubun sözcüsü olurum.	()	()	()	()	()
13.	Mutsuz olduğum zaman çevremdekileri de mutsuz yapma eğilimim vardır.	()	()	()	()	()
14.	Toplantılarda herhangi birisi bana ilgi duyduğu zaman bunu hemen farkedirim.	()	()	()	()	()
15.	İnsanlar sıkıldığını yüz ifademden her zaman farkedebilirler.	()	()	()	()	()

EK D. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

- Fakülteniz : Eğitim Fakültesi ()
İletişim Fakültesi ()
Fen Fakültesi ()
Edebiyat Fakültesi ()
Mühendislik Fakültesi ()
Güzel Sanatlar Fakültesi ()
- Cinsiyetiniz : Kız. ()
Erkek ()
- İkamet durumunuz : Ailemin/akrabamın yanında ()
Öğrenci evinde ()
Öğrenci yurdunda ()
Diğer..... ()

Üniversitenizdeki spor, müzik, tiyatro, kulüp vb. etkinliklere katılma biçiminiz:
(Lütfen sizi tanımlayan ifadeyi işaretleyiniz).

- Bir veya daha fazlasına aktif olarak katılıyorum..... ()
Bir veya daha fazlasına izleyici olarak katılıyorum..... ()
Bu tür etkinliklere hem aktif, hem de izleyici olarak katılıyorum... ()
Bu tür etkinliklere aktif yada izleyici olarak katılmıyorum..... ()

Değerli öğrenci,

Üniversite öğrencilerinin görüşlerini belirlemeye yönelik bir araştırma yapmaktayım. Bu nedenle, öğrencilerden bilgi toplamaya gereksinim duyuyorum. Sunulan kitapçıkta Form I ve Form II' de sizin arkadaşlarınız ve aileleriniz ile olan ilişkilerinize yönelik değerlendirmelerinize yer verilmektedir. Form III' de ise, kendiniz ile ilgili değerlendirmeleriniz bulunmaktadır. Lütfen her bir cümleyi dikkatle okuyunuz. İfadelerin yan tarafındaki seçeneklerden sizi en iyi yansıtan seçeneğe (X) işareti koyunuz. İşaretlemeleri eksiksiz olarak tamamladığınızdan emin olunuz. İfadelere vereceğiniz cevapların doğru ya da yanlışı yoktur. Önemli olan kendinizle ilgili görüşlerinizi içtenlikle yazmanızdır.

Zaman ayırarak doldurduğunuz bu formda BİR BİLİMSEL ÇALIŞMANIN GERÇEKLEŞMESİNE KATKIDA BULUNUYORSUNUZ. Bu nedenle, gösterdiğiniz özene ve katkılara şimdiden teşekkür ediyoruz.

EK E. BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER İÇİN T TESTİNİN VE TEK YÖNLÜ ANOVA TESTİNİN ÖNCESİ YAPILAN LEVENE HOMOJENLİK TESTİ SONUÇLARI

Cinsiyet

Aileden Algılanan Sosyal Destek	F	df	Önem
	5.447	452	.020

Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek	F	df	Önem
	4.993	452	.026

Aileden ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek	F	df	Önem
	8.058	452	.005

İkamet

Aileden Algılanan Sosyal Destek	F	df1	df2	Önem
	1.875	2	451	.154

Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek	F	df1	df2	Önem
	1.871	2	451	.155

Aileden ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek	F	df1	df2	Önem
	1.398	2	451	.248

EK E. BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER İÇİN T TESTİNİN VE TEK YÖNLÜ ANOVA TESTİNİN ÖNCESİ YAPILAN LEVENE HOMOJENLİK TESTİ SONUÇLARI

Etkinlik

Aileden Algılanan Sosyal Destek	F	df1	df2	Önem
	1.995	3	450	.114

Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek	F	df1	df2	Önem
	1.105	3	450	.347

Aileden ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek	F	df1	df2	Önem
	1.429	3	450	.234

Sosyal Beceri

Aileden Algılanan Sosyal Destek	F	df1	df2	Önem
	3.237	2	451	.040

Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek	F	df1	df2	Önem
	10.385	2	451	.000

Aileden ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek	F	df1	df2	Önem
	5.408	2	451	.005

KAYNAKÇA

- Ainslie, Ricardo C. ve ark. 'Mediators of Adolescent' Stres in a College Preparatory Environment. **Adolescence**, v31 n124 s.913-924, 1996. 02 Nisan 2002'de EBSCO online veritabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
- Aneshensel, Carol S. and Ralph R. Frerichs. "Stres, Support and Depression: a Longitudinal Causal Model", **Journal of Community Psychology** 10: 363, October 1982.
- Anıl, Latif. "Askerlikte Ruhsal Bozukluk Belirtisi Gösteren ve Göstermeyen Erlerin Sosyal Destekler ve Başa Çıkma Yöntemleri Açısından Karşılaştırılması". Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi. SBE, 1999.
- Arı, Ramazan ve Hamarta, Erdal. "Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık ve Sosyal Beceri Düzeylerinin Öğrencilerin Özlük Nitelikleri açısından İncelenmesi". S.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:10, 2000.
- Aydın, Deniz. "İlk Yıl ODTÜ Öğrencilerinde Toplumsal Ağ, Sosyal Destek ve Psikolojik Durum: Boylamsal Bir Araştırma". Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi SBE, 1999.
- Bacanlı, H. **Sosyal Beceri Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1999.
- Baltaş, Zuhale. **Sağlık Psikolojisi**. Birinci basım. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2000.
- Banaz, Mürvet. "Lise Öğrencilerinde Sosyal Destek Kaynakları ve Stres İle Ruh Sağlığı Arasındaki İlişki ". Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi SBE, 1992.

- Bayram, Derya. "Bir Grup Gençte Ruhsal Belirti ile Sosyal Destek İlişkisi". Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi SBE., 1999.
- Beast, Mirka and Chris Baerveldt. "The Relationship Between Adolescents' Social Support from Parents and from Peers in Adolescence". **Adolescence**. 34 (133) ss. 193-201, 1999.
- Brooks, James H. and David L. DuBois, "Individual and Environmental Predictors of Adjustment During the First Year of College", **Journal of College Student Development** 36 (4): 347-360, 1995. 02 Nisan 2002'de EBSCO online veritabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
- Budak, Bülent. "Lise Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek Düzeyi ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki". Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi SBE, 1999.
- Calderalla, Paul and Kenneth W. Merrell. "Common Dimensions of Social Skills of Children and Adolescent: A Taxonomy of Positive Behaviors. **School Psychology Review** 26 (2): 264, 15p, 4 charts, 1997.
- Cohen, Sheldon, Drury R. Sherrod and Margaret S. Clark. "Social Skills and the Stress-Protective Role of Social Support", **Journal of Personality and Social Psychology** 50 (5): 963, 1986.
- Colarossi, Lisa G. "Adolescent Gender Differences in Social Support: Structure, Function, and Provider Type", **Social Work Research** 25 (4): 233, December 2001. 28 Mart 2002' de PROQUEST online veritabanından alınmıştır. <http://www.proquest.com>
- Cramer, Kenneth M. "Psychological Antecedents to Help Seeking Behavior: A Reanalysis Using Path Modeling Structures", **Journal of Counseling Psychology** 46 (3): 381-387, 1999. 02 Nisan 2002'de EBSCO online veritabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>

- Cutrona, Carolyn E. "Objective Determinants of Perceived Social Support", **Journal of Personality and Social Psychology** 50 (2): 349, 1986.
- Çakıl, Nazmiye. "Grupla Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri Üzerindeki Etkisi", Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, 1998.
- Çakır, H. Yelda. "12-22 Yaş Grubundaki Gençlerde Çok Yönlü Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Güvenilirlik ve Geçerlilik Araştırması", Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi SBE, 1993.
- Dunkel-Schetter Christine and Susan Folkman&Richard S. Lazarus. "Correlates of Social Support Receipt", **Journal of Personality and Social Psychology** 53: 71, 1987.
- Ekebaş, Müge. "Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışlarının Cinsiyet ve Kendini Gerçekleştirme Düzeyleri Açısından İncelenmesi" Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. SBE, 1994.
- Elbir, Nilgün. "Lise birinci sınıf öğrencilerinin sosyal destek düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi" Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. SBE, 2000.
- Erim, Banu. "Yetiştirme Yurtlarında ve Aileleri Yanında Yaşayan Ergenlerin, Benlik Saygısı, Depresyon ve Yalnızlık Düzeyleri ile Sosyal Destek Sistemleri Açısından Karşılaştırılması." Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi SBE, 2001.
- Eskin, Mehmet. "Reliability of the Turkish Version of the Perceived Social Support from Friends and Family Scales, Scale for Interpersonal Behavior, and Suicide Probability Scale", **Journal of Clinical Psychology** 49 (4): 515-522, July 1993.
- Etcheverry, Emily, Rodney A. Clifton, and Lance W. Roberts. "Social Capital and Educational Attainment: A Study of Undergraduates in a Faculty of Education", **Alberta Journal of Educational Research** 47 (1): 24-39, 2001. 02 Nisan 2002'de EBSCO online veritabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>

- Farguhar, Robin H. "Preparing High School Students for Success in University Education", **Paper Presented at the Annual Conference of the Organization for Quality Education** 2000. 02 Nisan 2002'de EBSCO online veritabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
- Friedman, Howard S. and M. Robin Dimetteo. **Health Psychology**. University of California, Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1989.
- Gardner, Howard. **Developmental Psychology : An Introduction**. Boston : Little, Brown and Co., 1982
- Glimps, Blanche E. Jackson. "Reasonable Instructional Accommodations for College Students with Learning Differences or Disabilities", **Paper Presented at the Annual National Forum on New Students with Disabilities** 1994. 02 Nisan 2002'de EBSCO online veritabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
- Granello, Paul F. "College Students Wellness as a Function of Social Support and Empathic Ability", **Journal of College Counseling** 2 (2): 110-120, 1999.
- Greenberger, Ellen and Caitlin S. McLaughlin. "Attachment, Coping, and Explanatory Style in Late Adolescence", **Journal of Youth and Adolescence** 27 (2): 121-139, 1998. 02 Nisan 2002'de EBSCO online veritabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
- Güçray, Sonay S. "Bazı Kişisel Değişkenler, Algılanan Sosyal Destek ve Atılmanın Karar Verme Stilleri ile İlişkisi", **Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi** 2 (9): 7-15, Mart 1998.
- Gülerman, A. "Akademik Danışmanlara Rehberlik ve Psikolojik Danışman Niteliğinin Kazandırılması", **Yükseköğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Toplantısı** Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:161, 1989.

- Güngör, Ayşegül. “Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Destek, Negatif Yaşam Olayları, Öfkenin İfade Edilme Biçimi ile Kendini Suçlamanın Fiziksel Sağlık ve Sosyal Uyumla Olan İlişkilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, 1996.
- Güngör, Derya. “Üniversite Öğrencilerinin Arkadaş ve Aileleriyle İlişkileri: Sosyal Destek, Doyum ve Yalnızlık”. Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi SBE, 1996.
- Helsen, Marianne, Wilma Vollebergh and Wim Meeus. “Social Support from Parents and Friends and Emotional Problems in Adolecence”, **Journal of Youth and Adolescence** 29 (3): 319, June 2000. 28 Mart 2002’de PROQUEST online veritabanından alınmıştır. <http://www.proquest.com>
- Hershberger, Scott L. and Anthony R. D’Augelli. “The relationship of Academic Performance and Social Support to Graduation Among African-American and White University Students: A Path-Analytic Model”, **Journal of Community Psychology** 20: 188, July 1992.
- Hotaçsu, Nuran. **İnsan İlişkileri** Ankara: İmge Kitabevi, 1997.
- Işıklı, Sedat. “Üniversite Öğrencilerinde Stres, Sosyal Destek ve Girişkenlik İle İlgili Boylamsal Bir Çalışma” Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi SBE, 1998.
- İmamoğlu, Olcay ve Yeşim Yasak. “Önerilen Dengelenmiş Toplumsal Birey Modeli Işığında Üniversite Gençliğinin Sorunları: 1982 -1992 Döneminde Yayınlanan Araştırmalara İlişkin Bir Değerlendirme, Yorum ve Öneriler”, **Türk Psikoloji Dergisi** 8 (30): 29, 1993.

- Jou, Yuh, H. and Hiromi Fukada. "Effects of Social Support on Adjustment of Chinese Students in Japan", **Journal of Social Psychology** 135: 39-47, 1995. 02 Nisan 2002'de EBSCO online veritabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
- Kasatura, İlkay. **Kişilik ve Özgüven** Ankara: İmge Kitabevi, 1998.
- Kessler, Ronald C., Kenneth S. Kendler, Andrew Heath and Michael C. Neale&Lindon J. Eaves. "Social Support, Derressed Mood, and Adjustment to Stress: a Genetic Epidemiologic Investigation", **Journal of Personality and Social Psychology** 62 (2): 257, 1992.
- Kılıççı, Yadigar. **Okulda Ruh Sağlığı**. Ankara: Şafak Matbaacılık, 1992.
- Kim, O. "Sex Differences in Social Support, Loneliness, and Depression Among Korean College Students", **Psychological Reports** 88 (2): 521-526, 2001.
- Kulaksızoğlu, Adnan. **Ergenlik Psikolojisi**. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2000.
- Larose, Simon and Michel Boivin. "Attachment to Parents, Social Support Expectations, and Socioemotional Adjustment During the High School – College Tarnsition", **Journal of Research on Adolescence** 8 (1): 1-27, 1998. 02 Nisan 2002'de EBSCO online veritabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
- Lee, Valerie E., Julia B. Smith, Tamara E. Perry and Mark A. Smylic. "Social Support, Academic Pres, and Student Achievement: A View from the Middle Grades in Chicago", (October, 1999): Chicago. İnternet'ten 10 Nisan 2002'de elde edilmiştir. [http:// www.consortium-chicago.org/acrobat/social%20support.pdf](http://www.consortium-chicago.org/acrobat/social%20support.pdf).
- Lepore, Stephan J. **Ansiklopedia of Human Behavior**. Ed. Aaron T.Beck, David M. Buss, Antonio R. Damasio, William G. Lacano, Edward E. Jones, Jerome Kagan. v4 Academic Pres Inc., 1994.

Maşrabacı, Tülay Seyhan. “Yurtta Kalan ve Kalmayan Üniversite Öğrencilerinin Ruhsal Durumlarını Etkileyen Bazı Faktörler” Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, 1989.

Matson, Johnny L., Jay A. Sevin, Margeret L. Box, “Social Skills in Children”, **Handbook of Psychological Skills Training: Clinical Techniques and Applications**. Ed. William O'Donohue, Leonard Krasner. Allyn and Bocon Publishing, 1995.

Mullis, Ronald L., Hill, E. Wayne and Readdick Christine A. “Attachment and Social progress Among Adolescents” **Journal of Genetic Psychology**. V160 i4 (3), 500, 1999.

O'Donohue, William and Leonard Krasner. “Psychological Skills Training” **Handbook of Psychological Skills Training: Clinical Techniques and Applications**. Ed. William O'Donohue, Leonard Krasner. Allyn and Bocon Publishing, ss.2-3, 1995.

Ogilvy, Carole M. “Social Skill Training with Children And Adolescents: A Reiew of the Evidence on Effectiveness”, **Educational Psychology** 14 (1): 73, 11p, 1994.

Onur. Bekir. **Gelişim Psikolojisi Yetişkinlik Yaşlılık Ölüm**. Ankara: İmge Kitabevi, 4. Baskı, 1997.

Özlale, Yeşim. “Üniversite Öğrencilerindeki Depresif Semptomatolojinin Yordanmasında Stresli Yaşam Olaylarının, Sosyal Desteğin ve Kontrol Odağının Önemi”. Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Üniversitesi SBE, 1999.

Özgüven, İ.Ethem. “Üniversite Öğrencilerinin Sorunları ve Baş Etme Yolları”, **H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi** 7: 5-6, 1992.

- Sanders, Kevin S. and David L. DuBois, "Individual and Socio-Environmental Predictors of Adjustment to College Among Students with Disabilities", **Journal of Postsecondary Education and Disability** 12(2): 28-43, 1996. 02 Nisan 2002'de EBSCO online veritabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
- Sarason, Irwin G., Barbara R. Sarason and Edward N. Shearin. "Social Support as an Individual Variable: Its Stability, Origins and Relational Aspects", **Journal of Personality and Social Psychology** 50 (4): 845, 1986.
- Sarason, Irwin G., Henry M. Levine, Robert B. Basham and Barbara R. Sarason. "Assessing Social Support: The Social Support Questionnaire", **Journal of Personality and Social Psychology** 44 (1): 127, 1983.
- Segrin, Chris. "Specifying the Nature of Social Skill Deficit Associated with Depression", **Human-Communication-Research** 19(1): 89-123, 1992. 02 Nisan 2002'de EBSCO online veritabanından (ERIC) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>
- Selçuk, Ziya. "Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, 1988
- Senemoğlu, Nuray. **Gelişim Öğrenme ve Öğretim**. Ankara: Özsen Matbaası, 1998.
- Sorias, Oya. "Sosyal Destekler ve Ruh Sağlığı", **Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi** 27 (1): 359-362, 1998a.
- Sorias, Oya. "Sosyal Destek Kavramı", **Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi** 27 (1): 353-356, 1998b.
- Şahin Cengiz "Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri". Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, 1999.
- Şahin, Deniz. "Sosyal Destek ve Sağlık", **Sağlık Psikolojisi**. Ed: Ülgen H. Okyayuz Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları No: 19, 1999.

- Şahin, Nesrin H. “Stresle Başa Çıkmanızda Yardımcı Olabilecek İnsanlar”, **Stresle Başa Çıkma**. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları No: 2, 1998.
- Şahin, Nesrin H. ve Ayşegül Durak. “Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği: Üniversite Öğrencileri İçin Uyarlanması”, **Türk Psikoloji Dergisi** 10 (34): 56-73, Haziran 1995.
- Şenel, İbrahim. “Yetiştirme Yurtlarında Kalan Öğrencilerin Grup Sorumlularından Aldıkları Desteğin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, 2001.
- Taylor, Shelley E. **Health Psychology**. Third Edition. New York: McGraw-Hill, 1995.
- Taysi, Ebru. “Benlik Saygısı, Arkadaşlardan ve Aileden Sağlanan Sosyal Destek: Üniversite Öğrencileriyle Yapılan Bir Çalışma”. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi SBE, 2000.
- Trockel, Mickey T, Michael D. Barnes and Dennis L. Egget. “Health-Related Variables and Academic Performance Among First-Year College Students: Implications for Sleep and Other Behaviors”, **Journal of American College Health** 49 (3): 125, November 2000.
- Tüzün, Zeynep. “Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Olayları, Depresyon, Sosyal Destek Sistemleri, Yaşama Nedenleri ve İntihar Olasılığı”. Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Üniversitesi SBE, 1997.
- Ünlü, Hicran. “Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Desteğin ve Ego Kimlik Statülerinin Sosyo Ekonomik Düzey ve Cinsiyete Göre İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2001.
- Yıldırım, İbrahim. “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Geliştirilmesi Güvenirliği ve Geçerliliği”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** 13: 81-87, 1997.

- Yıldırım, İbrahim. “Akademik Başarı Düzeyleri Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Sosyal Destek Düzeyleri”, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi** 2 (9): 33-38, Mart 1998.
- Yıldırım, İbrahim. “Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** 18: 167-174, 2000.
- Yörükoğlu, Atalay. **Gençlik Çağı: Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar**. İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım, 1993.
- Yüksel, Galip. “Sosyal Beceri Envanterinin Türkçe’ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları”, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi** 2 (9): 39-48, Mart 1998.
- Yüksel, Galip. “Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi”, **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi** 2 (11): 37-45, Mart 1999a.
- Yüksel, Galip. “Eğitim Fakültesi ve Öğretmenlik Bilgisi Sertifika Programı Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, **Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** 19 (2) 1999b.